Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus
Suurel turul, raekoja ees nr. 16
Telefon nr: 724.
Postkast nr: 88.
Kirjade adress: Ревель, „Tallinna Teataja". Telegrammide adress: Ревель, Teataja.
Peatoimetaja cand. jur. K. Päts'i könetund kella 12—1 l.

Hinnata kaasanded:
„Jutulisa", ilmub iga päew;
„Külaline".
perekondlik pildilisa, ilmub kord nädalas: Suur adress kalender; ilustatud seinakalender; raudtee sõiduplaanid ja 50 l. juurdemaksu eest 1 kord tuus wann. adw. M. Pung'a toimetusel ilmuw õigusteadline ajakiri
„Õigus".

Tellimise hind:

	Postiga:	Postita:
12 kun peale	6.— kop.	5.— kop.
11 „ „	5.60 „	4.60 „
10 „ „	5.15 „	4.30 „
9 „ „	4.70 „	3.90 „
8 „ „	4.20 „	3.50 „
7 „ „	3.70 „	3.10 „
6 „ „	3.10 „	2.70 „
5 „ „	2.75 „	2.30 „
4 „ „	2.25 „	1.85 „
3 „ „	1.65 „	1.40 „
2 „ „	1.20 „	1.— „
1 „ „	—.60 „	—.50 „

Wäljamaale: aastas 11 rbl., ½ a. 5.70 kop., ¼ a. 3 rbl.

„Tallinna Teatajat" võib tellida iga päewast peale, kuid nii, et tellimine ühe kuu wiimase päewaga lõpeb: Pooliku kuu numbrite hinnaks arwatakse 2 k.; peale selle 10 kop. postiraha. Adressi muutmine 10 kop., wana adress ehk selle nummer tulewad üles anda. Lühemaid kirjatöösid (alla 1 kirjutuspoogna), mis tarwitamata jääwad, toimetus alal ei hoia. Suuremad kirjatöös saadetakse ainult siis tagasi, kui selleks margid juurde on lisatud. Saadetawatel kirjatöödel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

III aastakäik. Ilmub igal äripäewal. Üksik nummer 3 kop.

Napoleon
on praegu ilmakuulsad paberossid.
A. S. MAIKAPAR
Riias.
10 tükki 6 kop. 25 tükki 15 kop.

Kroonumõisate tükeldamisest.

Juba aastakümned kordub meil see nähtus, et iga aasta mitusada inimest kodumaale jäädawalt selja pöörawad. Kõige selgemat pilti wäljarändamise rohkusest annawad arwurikkad ja paiguti üsna perekad Eesti asundused Peterburi Samara, Tauria, Jaroslawi, Wologda jne. kubermangudes, Siberis ja Kaukasias. Wäljarändamine on paratamata ja tulewikus arwatawaste kord-korralt suurenew nähtus, kui maapolitikas mitte pööret ei tule, kui muistsest ajast sissejuurdunud traditsionid edasi kestawad. Wäljarändajad on aga pea ilma erandita maata inimesed, kellel wõimata on kodumaal lapikest maad jaada, mida ta enese omanduseks wõib nimetada. Teiseks on wäljarändajad elujõulisem ja energialisem element, kellel julgust ei puudu wõera rahwa sekka minna, kus sagedaste etteaimamata raskustega wõidelda tuleb.

On küll toonitatud, et meil maapuudust karta ei ole, kui sood ning rabad põllumaaks ümber muudetakse. Kuid meie peame ikka meeles pidama, et sood ja rabad mõisnikkude ja taluomanikkude päralt on, kellelt neid raske on omandada, sagedaste pea wõimata. Pealegi nõuab soode kuiwatamine palju püsiwat tööjõudu ja rohket kulu, enne kui maa wiljakandjaks muutub. Nõnda peab siis ikkagi maata inimene, kui ta põllupidajaks tahab hakata, wäljastpoolt kodumaad selleks wõimalusi leidma.

Mõni sada perekonda lootsiwad kodumaal maad kroonumõisatest saada, mis mõnel pool ära on tükeldatud ehk lähemas tulewikus jagamisele tulewad. Kuid walitsus waatab asja peale nõnda, et isegi Wene talupoeg põlluharija, rändaja ollus peab olema, keda walitsus oma heaksarwamise järele mitmesuguste otstarbete kättesaamiseks ühest riigiserwast teise wõib paigutada. Eestlasi asendatakse heameelega Wologdasse ja Siberisse ja wõimalikul korral ikka nõnda, et mitte suured külad eestlasi ei koguks, waid üksikud perekonnad wõi wähemad külad, kes ajajooksul peawad wenelaste keskel ümberrahwustatud saama. See on kadunud P. A. Stolõpini politika ja kestab praegu wankumata edasi; Stolõpin leidis isegi kasuliku olewat Wene talupoegi piirimaadele elama asutada selle tagamõttega, et maa pärisrahwast wenestada.

Iga arusaaja inimene märkab kohe, et see õnnetu katse on wenestamise aladel. Isegi sisemaal suudawad piirirahwad-asunikud oma rahwust alal hoida, hoopis wähe usutaw on aga, et käputäis wenelast oma „kulturaga" mingisugust mõju suudaks piirimaades awaldada. Sellepärast wõib julgeste ütelda, et P. A. Stolõpini poolt alatud katsetel mingisugust tegelikku tagajärge rahwustamisetöös olla ei wõi. Wana tõde, et kõrgema kulturaga rahwas teise peale mõju awaldab ja tema ajajooksul „ära sööb" jääb ikkagi maksma. Et aga wenelased põllutöös midagi suudawad üllatawat pakkuda, seda ei looda keegi. Seda teab ka walitsus wäga hästi, sest walitsuse ametnikud, kes Baltimaa agrarolusid tunnewad ja sisemaal uuendust püüawad läbi wiia, on Baltimaad ikka eeskujuks püüdnud wõtta, wähemalt sisemaaga wõrreldes teda eeskujulikuks tunnistanud.

Seda filmas pidades on see suur ülekohus Baltimaa pärisrahwaste wastu, kui kroonumõisad wenelastele ära jagatakse ja maa päriselanikud sunnitud on Wologda laantesse ja Siberi lagendikkudele rändama.

Kui waremalt põllupank mõisaid tükeldas ja maad peaasjalikult ainult Greeka õigeusulistele anti, siis ei olnud see mitte nii suur ülekohus, oliwad ju maasaajad kohalikud elanikud. Et maad põllupanga ostetud ja tükeldatud mõisates ainult õigeusulistele anti, tuli enamaste sellest, et maajagajateks ja asja-ajajateks kohalikud preestrid määrati. Kroonumõisate jagamise juures on lood hoopis teistsugused, — sineiteeenam usk wahet, waidrahwus.

Holstrest teatati juba waremalt, et kohalikkude elanikkude mitmekordsete palwete peale waatamata mõis Wene talupoegadele ära jagatakse. Hiljem teatasiwad lehed Põltsamaalt, et käesolewal aastal sealsed kroonumõisad, mille kontrahiaeg ümber on, ära jagatakse — kõige pealt wenelastele ja kohalikkudele maata elanikkudele. Silmatorkaw on, et mõisate tükeldamine põllutöö ja maakorralduse peawalitsuse poolt ametniku hooleks on usaldatud, kes Witebski kubermangu maakorralduse komisjoni juures ametis on.

Ametnik, kes wast kordagi Baltimaad pole näinud, kohaliku rahwa elu-olu ei tunne, wõib olla isegi seda ligemalt ei tea, missugusel astmel meie põllutöö on, ei ole sugugi siin oma kohal.

Miks ei antud asjaajamist jaotamise juhatust, ühe sõnaga, kogu korraldust Baltimaa riigimaade walitsuse (Прибалтійское Управленіе Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ) hooleks, kus ametnikud meie olusid üsna hästi tunnewad, ja mina usun kindlaste, et Wene talupoegade sissetoomine kellegile mõttessegi poleks tulnud, kui just ülemuse ringkirjad seda kohuseks poleks teinud.

Nagu Holstre meeste katsed näitawad, ei aita seletused ega palwed, sest walitsus jääb ikkagi oma esialgse mõtte juurde kindlaks, sellepärast tuleb ainult seda aega ära oodata, mil kord aru saadakse, et see wale samm oli põllumajanduse arenemise seisukohast waadates; waewalt wõib aga loota, et wenestamise katsetel teistsugused tagajärjed on.*) M. O.

Wereromanid mujal ja nende wastu wõitlemine.

Wereromanide uputus algas Saksamaa kirjaturul õiete 1906 ja 1907, kust ta mudased wood ka meie juurde ulatasiwad, nagu sellest hiljuti juba pikemalt könelesime.

Saksamaal on praegu wereromanide, sopakirjanduse (sakslased kutsuwad teda Schund- und Schmutzliteratur) wäljaandjateks 52 kirjastuse-äri, kuna 800 raamatukauplust ei häbene teda laiali saatmast. Igapäew tassiwad seda kirjandust umbes 30.000 ümberrändajat laiali, nii et ta igale poole Saksamaa kolkasse ulatab. Kirjastuse-ärid kulutawad sopakirjandusele reklame tegemise peale pool miljoni marka ära, kuna nende kaupluste aastane läbikäik 1907. ja 1908. aastal 50 miljoni marga peale ulatas. 1910. aastal saatis üksainus Berlini kirjastusäri 2½ miljoni eksemplari sopakirjandust laiali, kuna äri aastane läbikäik 25 miljoni marga peale tõusis.

Iseäranis on sellest küljest sellelaadilise kirjanduse häwitaw mõju suur, et ta just koolilaste hulgast omale rohkel mõedul lugejaid leiab. Bremenis wahetasiwad ühel ainsal hommikul 115 koolilast 800 läbiloetud wereromani annet uute wastu ümber ja Stettinis wahetasiwad wiie hommiku jooksul 550 koolilast 5.300 wereromani annet uute wastu läbilugemiseks ringi. Raamatukaupmeeste ütlemise järele olla sellelaadilise kirjanduse peaostjateks 13—15 aastased koolilapsed.

Ilma wastuwaidlemata on sopakirjandusel ütlemata suur mõju laste ja wähearenenud inimeste rikkumiseks. Saksamaal korjati hulk ajalehtede teateid kokku, milles mitmesugustest wargustest, wägiwallategudest, raha wäljapigistamistest jne. oli könelnud. Lähemal waatlemisel wõis peagi leida, et kuriteod just niisama oliwad toime pandud, nagu mitmetes wereromanides kirjeldused oliwad ilmunud. Kohtu kroonika teab paljudest kuritegudest jutustada, mis igatepidi rööwliromanide eeskujul on korda saadetud. Osalised annawad enestele needsamad nimed, wõtawad omale needsamad sõjariistad, nagu need rööwliromanides ülewal on.

Siinjuures wõiks seda tähendada, et ka meie juures rööwliromanide annete wahetamine koolipoiste juures moodis on. Wäikese juurdemaksu eest wõtab kaupmees poisikese käest läbiloetud ande wastu ja annab uue jälle asemele. Nii saab muidugi peaasjalikult linnas talitada.

Saksamaal on juba ammugi sellest määratu suurest kahjust aru saadud, mis niisugune kirjandus saadab, ja ta wastu on ka laialdast wõitlust alatud.

Seaduse teel ei saa talle tõkkeid teha, sest soparomanide kirjutajad on küllalt niiwõrt osawad, et nad igasuguse asja eest oskawad ära hoida, mille mõjul raamat wõidakse turult ära korjata.

Sellelaadilise kirjanduse wastu wõitlemiseks tuleb teist teed tarwitada.

Saksamaal on seltsid tekkinud, kes wereromanide wastu wõitlemise oma pea-ülesandeks on teinud. Seal on näituseks Hamburis Saksa kirjanikkude Mälestuseselts („Deutsche Dichter Gedächtnis-Stiftung") kes wiimastel aastatel iseäranis mõjuga sellelaadilise kirjanduse wastu wälja on astunud. Niisamasugusid seltsi on Berlinis, Münchenis, Kölnis, Leipzigis jne.

Üks peawõitluse-abinõudest on just see, et püütakse head kirjandust turule odawa hinna eest saata, niisama ka wäikeste raamatutena ehk annete kaupa, et ta ka waesematele kihtidele kättesaadaw oleks. Ka pannakse odawate wäljaannete kaante peale suurt rõhku, nii et kaane joonistused kergeste silmapaistwad oleksiwad. Berlinis hakkas üks kirjastuse-äri (äri on suurema seltsi ühine ettewõte) 10 ja 20 pennilisi raamatuid wälja andma. Esimesed on peaasjalikult laste, teised jälle täiskaswanute jaoks määratud. Nendes raamatutes ilmuwad populärsete Saksa kirjanikkude tööd ja nad paistawad oma wälimusega kergeste raamatukaupluse akendelt silma ja meelitawad eneste ostmisele. Esimesel waatlemisel wõib neid kergeste oma wälimuse poolest sopakirjanduseks pidada. Need ja teised sellelaadilised wäljaanded suutsiwad tõepoolest wereromanidega heade tagajärgedega wõistelda.

On tähele pandud, et sopakirjanduse laialilagunemise juures wäga suurt osa nende pealkirjad ja iselaadiline wälimus awaldawad. Ülemal tähendatud Hamburi selts wõttis seda oma raamatute wäljaandmisel arwesse. Selts andis terwe rea kriminal jutustusi wälja, muidugi niisugusid, mis kirjanikkude tööd oliwad. Ka see ettewõtte ei jäänud ilma loodetud tagajärgedeta.

Aga see üksi weel ei aita, kui odawat kirjandust wälja antakse, talle isegi wereromanide kuju antakse, waid teda peab osatama ka laiali laotada. On tähele pandud, et suurtest, toredaste sissejeatud kauplustest seda laadi kirjandust, kuigi palju ei saa ära müüa. Töölised, lapsed jne. ei lähe teda sealt ostma. Pidi ka raamatuid sinna müügile saadetama, kus Nick Karteni peaturg seisab.

Kui siis mitmetes Saksamaa linnades otsekohe eraldi nende müümiseks putkad sisse seati, siis oliwad sellel ettewõttel otse hiilgawad tagajärjed.

Suurt kasu saadawad sopakirjanduse wastu wõitlemisel Saksamaal näitused, iseäralised lendawad lehed, plakatid, kus paremate raamatute nimed ära trükitud ja mis siis kauplustesse, seltskondlistesse asutustesse laiali saadetakse jne. Mõnel pool tuleb ka linn, wõi koguni riik sopakirjanduse wastu wõitlejatele oma poolt appi. Näituseks anti Münchenis, Hemnitzis, Dessaus, Freiburis ja teistes kohtades linnawalitsuste poolt ajalehtedeputkad ja teised ruumid selle tingimisega wälja, et seal ei tohi sopakirjandust müüa. Mõnes kohas kuulutawad kooliõpetajad niisugusele ärile boikoti wälja, mis wereromanidega kaupleb.

Ma ütlesin alguses, et sopakirjanduselaine otsaga meie maale on ulatanud. Kui ta nüüd weel meie maad ei ole üle jõudnud ujutada, seda wõib ainult õnneks pidada ja seda kergem on siis ka ta tagasitõrjumiseks mõju awaldada.

Kudas siis meie juures seda toimetada.

Kõige pealt tuleb ka meie lihtrahwale kohalikku ja head lugemisewara muretseda. Kuigi meil omal niisugust teadusemehi ei ole, kes oma käest sellekohasid tööst wõiksiwad kokku seada, ei tee see weel takistust. Wõerastest keeltest leidub kenasti tööst, mida wõib awaldada, nii et wähe koolislkäinud inimeste jaoks wõib huwitawa ja kasuliku biblioteki soetada. Ka ei wõi wististe seda enam kaebada, et meil niisugune ettewõte ei peaks korda minema. Meil on wististe küllalt niiwõrt rohkeste lugejaid leida, et ettewõte ennast wõib ülewal pidada, kui aga raamatuid osatakse õigel wiisil ja agaralt müügile saata.

Teiseks peaksiwad meie rahwa tegelased, kooliõpetajad, wallakirjutajad ja muud ärksamad mehed weel südimalt ajalehtede laialilaotamisega tegemist tegema. Ajalehtedega tuleb maa täitsa üle külwata, neile tuleb kõige pimedamatesse nurkadesse teed walmistada. Kus juba rahwas ajalehtede mõju alla sattub, ajalehtedest huwitust tunneb, seal on sopakirjanduse õige raske laiali laguneda, wähemalt suudawad ajalehed ta halwawa mõju maha kärpida.

Suuremates linnades peaks wabrikute walitsused oma tööliste jaoks raamatukogud asutama ja need peaasjalikult tööliste juhatuse alla andma. Meie ei hakka ju siin seda seletama, kudas wabrik just ise selle läbi kaudselt suurt kasu saab, kui ta oma tööliste waba aja jaoks head lugemisewara muretseb. Raamatukogude asutamine wabrikute poolt tööliste jaoks oleks otse wabrikute kohus.

Ka meil ei oleks paha, kui wereromanide wäljaandjad üleüldise põlgtuse alla langeksiwad. Nad peaksiwad tundma, et see raha, mis nad „Lendawate hollandlaste" ja „Kuulsate nuuskurite" läbi sisse wõtawad, neile kuigi suurt lõbu ei walmista, waid et nad neid summasid nagu werehinda taskus kannawad, mida nad igal filmapilgul walmis on „potisepa põllu" ostmiseks ära andma. Meie wäikestes oludes, kus kõik nii hästi peo peal on üles lugeda, wõiks niisugune üleüldine põlgtuse-awaldamine häid tagajärgi üles näidata. Igatahes ei lähe siis mehed mitte heameelega omale niisugusest kaubast kulda kokku lööma.

Maad katsutagu igal wõimalusel tiheda raamatukogude ja lugemiseringide wõrguga üle tõmmata, nõnda et lihtsatel ja wähejõukatel ringkondadel kerge oleks head lugemisematerjali kätte saada. Niisuguste ettewõtete eesotsas on ju enamaste selginud waatega mehed, nii et sopakirjandusel waewalt wõimalik on raamatukogudesse ja lugemiseringkondadesse peaseda.

Kordan weel kord: Ka meie juures on wereromanide laialilagunemine hoos, ka meie juures awaldawad nad niisamasugust häwitawat mõju, nagu mujalgi. Sellest järgneb: Ka meie juures tuleb nende wastu wõitlemisele astuda. Mida waremalt sopakirjanduse wastu wõitlemisele asutakse, mida suurema mõjuga seda aeta kse, seda parem. J. M.

*) Igatahes peaksiwad aga meie talurahwa esitajad tulewases riigiwolikogus õige tõsiselt selleks sammusid astuma, et niisugune kunstlik maajagamine ära oleks lõpetatud, sest et see ainult rahwuste sallimatust wõiks kaswatada.

Ajakirjandus.

Aleksandri kooli kapitali ülewiimise puhul tõusnud küsimus — nimelt, kas peaks wõimalik olema ühte osa Aleksandri kooli waranduseest linnakoolile jätta, kui see tingimata tarwilik peaks olema, et aga ülejäänud rahale kindlat alust luua — on nüüd ka kõigis lehtedes arutada olnud, nii et juba wõimalik on üleüldist ülewaadet awaldatud mõtete kohta teha.

„Postimes" kordab uueste, et milgil tingimisel koolimajade äralubamises järele anda ei tohiks; selle põhjendusteks toob ta ette, et õpekonna kurator kuratoriumi tahtmise wastu ei wõiwat Aleksandri kooli kapitali linnakooli peale tarwitama hakata, wõimalik olla ka linnakooli awamise puhul Aleksandri kooli kapitali haridusministeriumi alt wabaks saada. Meie oleme juba pikemalt sellest kirjutanud, et kapitalil juridilise isiku iseseiswus puudub, ja et ta sellepärast kooli administratsioni käsitada on. Põltsamaa linnakool töötas ju aastate jooksul, ja keegi ei hakka wist tõendama, et meie awalik arwamine wõi selle kapitali kuratorium just niisuguse kooli poolt oleksiwad olnud. On aga „Post." kindlustust, et haridusministerium selle kapitali ülewiimiseks mingisugusid takistusi ei tee, siis on ju iseenesest selge, et koolihooned kapitalile jääwad, seda ju ka „Post." wist tõendama ei hakka, et keegi neid hooneid wägise tahaks käest ära anda, Aga kui haridusministerium mitte nii wastutulelik ei ole — mis siis? Meie arwame, et siis peaks mõnda keskteed leida püüdma, et aga Aleksandri kooli kapitalile kindel alus nõutada. „Post." arwab, et põllutöökooli asutamise kaudu sellele eesmärgile jõudmine wõimata olewat. Meie tunneme asutatawa põllutöökooli põhjuskirja ja arwame, et selle kooli kuratorium, mille liikmed meie põllumeeste keskseltsid walitsiwad, igatahes juba õigusliku isiku loomu kannaks ja tulewikus wabalt areneda wõiks. „Post." leiab nüüd jällegi tagant järele, et niisugune alus sugugi soowitaw ei olla. Sel ajal, kui Aleksandri kooli kapitalile just niisugusel kombel taheti uut alust luua, ei arwanud „Post." mitte oma kohuseks eksijaid õigele teele juhtida, nüüd lubab ta peale hakata ja Aleksandri kooli abikomitee tahtmise põhjal iseseisew põhjuskord luua." Muidugi on igatahes huwitaw näha, kudas „Post." selle ülesandega toime saab, kuid tähtsam on muidugi see, et kas niisugune plaan ka praegustel oludel täidesaadetaw on. Aleksandri kooli kapitali kuratorium tegi juba kord katset õige laialise seltsi asutamisega, tagajärg oli ainult see, et mõni kuu aega kaotati. Seaduseandlise akti tarwidust ei nimeta „Post." oma uuemas seletuses muidugi enam.

„Päewaleht" on selles arwamises, et kapitali puutumatuse põhjusmõte iseenesest wäga meeldiw on, kuid ainult põhjusmõtetest ei arwa tema kapitali ülewiimise küsimuse otsustamiseks küllalt olewat, waid olla tarwis ka jõudude wahekorda silmas pidada. Wabal tahtmisel ei raatsiks keegi koolimajasid ära lubada, kuid kas wõida seal wabast tahtmisest juttu olla? „Päewaleht" tuletab seda meelde, et õiguslised olud praegu Wenemaal niisugused olla, et seaduslikkude eesmärkide kättesaamiseks ohwrit tuleb kanda, mis seadused meie käest ei nõua, ka „Post." tunnistab tegelikus elus niisugust järelandmist lubatawaks ja tarwilikuks, ja „Päewaleht tuletab „Post." meelde, kudas wiimase läheduses ühte osaühisust ainult siis asutada lubati, kui teataw isik asutajate hulgast lahkus, ehk seda küll üksti seadus tegema ei oleks sundinud. „Päewaleht" awaldab ka selle üle imestust, et „Post." alles nüüd seletusega wälja tuleb, et kapitali ülewiimiseks seaduseandlist akti tarwis olla. Selle asja pärast olla aastate kaupa mitmesuguste ametkondade ussi kulutatud — miks ei olla siis aegaste niisugust seaduseelnõu awaldatud ja riigiwolikogusse ära antud? Meie seletasime juba, et „Post." arwamine seaduseandlise akti tarwiduse kohta põhjendamata on. „Päewaleht" on täieste selsamal alusel, nagu meiegi, nimelt, et kui häda kaitsena tarwis on koolihooneid ära lubada ja muud wõimalust kapitali ülewiimiseks ei leidu, siis seda teed tuleks käia, ainult seda tuleks kindlustada, et niisuguse äralubamise kannul ka õeste muu kapitali ülewiimine ja uuele alusele seadmine käiks.

„Meie Aastaja" ja temaga ühiselt ilmuwad Pärnu ja Wiljandi lehed seisawad täieste põhjusmõttelikul alusel. Kui ministeriumi ametnik leida, et Põltsamaale linnakooli tarwis on, siis pidada ministerium selleks summasid muretsema. Aleksandri kooli kapitali pidada aga rahwa soowide kohaselt tarwitatama. Ei olla põrmugi sünnis õpekonna kuratori soowidele wastu tulla. Rahwa tarwidused olla liig tähtsad, liig autonomilised, kui ei mõtetki üles tõusta tohiks lasta, et weel kaubelda wõib, kus tarwiduste täitmisest juttu on. Warem wõi hiljem saada meie põllutöökooli ikkagi ja kui küsimuse otsustamine pikemale wiibib, siis pidada kroonu ise põllutöökooli awama. Kõik see on wäga ilus, kuid lehed jätawad seletamata, kudas see rahwa tarwiduste autonomiat toetab, kui Aleksandri kooli kapital rahapaberitesse seisma jääb ja koolihooned tühjalt seisawad. On juba selle peale tähendatud, et alama põllutöökooli awamine ainult abinõuks oleks Aleksandri kooli kapitalile uut alust luua. „Meie Aastaja" läheb oma põhjusmõttelikult seisukohalt sellest täieste mööda, kuna „Post." wähemalt lubab oma poolt uue plaaniga wälja astuda. Oleks wäga soowitada, kui niisuguste otsuste tegemise puhul ka seda silmas oleks peetud, et kuratorium mitte ainult põhjusmõtteid ei wõi arutada, waid et temal tuleb tegelikult wälja astuda ja otsustada, missugune wõimalus kõige parem eesmärgile aitab. Natuke julge on seal autonomiast kõneleda, kui Aleksandri kooli kapitalil, kui asutusel, niigi palju iseseiswust praegu ei ole, et ilma õpekonna walitsuse lubata tema sissetulekust kopikatki ei saa wälja anda.

„Olewik" seletab pikemalt, et õpekonna kuratori töötus iseenesest küllalt siduw ei ole, waid kuigi peaks tarwis olema majasid ära lubada, siis peaks haridusministeriumi poolt rohkem kindlustust antama kui ainult õpekonna kuratori töötus seda on. Meie arwates jääksiwad kõik niisugused küsimused täieste kuratoriumi hooleks, tarwis on ainult awalikult otsusele jõuda, kuhu poole Aleksandri kooli kuratorium kalduda wõiks. „Olewik" tähendab õigeste selle peale, et tühjad koolimajad oma wäärtuse poolest ei tõuse, ja sellepärast tarwis oleks rutem nende lähema saatuse kohta otsust teha. Kuratorile soowitab „Olewik" sel mõedul wastu tulla, et majad linnakoolile ainult tarwitada tuleksiwad anda, kuna majade saatuse üle siis otsustada wõiks, kui Aleksandri kooli kapital juba teise ministeriumi on üle wiidud. Muidugi oleks niisugune tarwitada-andmine ka Aleksandri kooli kapitali kuratoriumil hõlpsam korda jaata kui majade omanduse täielik äralubamine.

„The Rojal Bio" 11.—14. juunini. Eeskawa 7 jaos. Onne killud. Suur draama 4 jaos, ette kantud Berlini kuninglikku teatri paremate näitlejate poolt, ja palju teisi huw. piltisid. Peale eeskawa ainult kaks päewa: Loodusefilm: Tütarlaps-orangutang. Hinnad endised.

Müün, teritan ja parandan
habemenuge
Alex. Uffer, Runne uul.

Tähtsamate päewasündmuste kokkuwõte.

3. riigiwolikogu koosolekud lõpetatud.

Irkutski lähedal külas postkontor paljaks riisutud.

Lissabonis senator Costa kallale tungitud.

Rahutused suurenewad. Walitsus rahutuste mahasurumiseks abinõud tarwitusele wõtnud.

Peaks hariduseministerium sellega leppima, siis oleks see muidugi üks soowitawamatest peasteedest. Ilmategeliku tähtsuseta ei oleks ka mitte see „Olew." ettepanek, et Põltsamaa alewiku walitsus peaks linnakooli awamiseks Aleksandri kooli kapitali kuratoriumi käest koolimajad üürima ja siis majade tarwitamise kroonule kooli awamiseks oma poolt jätma. Niisugusel korral jääksiwad need hooned ikkagi Aleksandri kooli kapitali omanduseks, kroonu wõiks neis linnakooli awada ja alewiku kulu ei oleks ka mitte suur, sest Aleksandri kooli kapitali kuratorium wõiks need majad odawamalt üürile anda, et aga muu kapitali ülewiimise wõimalikuks teha.

Nagu sellest ülewaatest selgub, wõtab meie ajakirjandus Aleksandri kapitali asjast õige elawalt osa. Kuigi ühemeelelist otsust ei leidu, siis on wähemalt niipalju küllalt selge, et meie awalikus arwamises nüüd kindlaste seda soowitakse, et Aleksandri kooli kapitalile kindlam alus oleks loodud. Kuratoriumi hooleks jääb nüüd selleks abinõusid ja teesid otsida, kudas wõimalik oleks seda kõige ennem ja kõige otstarbekohasemalt läbi wiia. Kuratoriumil tuleb iseseiswalt olewate wahekordade üle otsustada ja siis seda teed käia, mis kapitali eesmärgile kõige lähedam oleks — läheks meil korda kõike kapitali puutumatalt uuele alusele asendada, siis oleks see muidugi kõige soowitawam.

Wäljamaalt.

Esimene naissaadik Tshehi maapäewal.

Tshehi naisliikumine pühitseb suurt wõitu. Jungbunzlau walimiseringkond walis hiljuti Tshehi maapäewale esimese naisterahwa, naiskirjaniku Kutenitskaja rahwasaadikuks. Kutenitskaja waliti rõhuwa healteenamusega maapäewa saadikuks. Heali anti üleüldse 1248, kuna 1161 healt Kutenitskaja omale sai. Jungbunzlau walimiseringkond on üks neist tähtsamatest. Aastate jooksul waliti sealt Dr. Skarda saadikuks, kes üks tähtsamatest noortshehide juhtidest oli. Peale Skarda surma seadis erakonna keskkomitee naiskirjaniku Kutenitskaja kandidaturi üles. Kutenitskaja ei ole mitte ainult Tshehias tuntud kirjanik, waid ka tuntud naisliikumise eest wõitleja.

Kas aga Kutenitskaja maapäewale pääseb, on weel küsimuseks. Tshehia maapealik würst Thun teatas hiljuti, et walimiseseadus ainult rahwasaadikuid tunneb, kuna naisterahwastestsaadikutest seaduses sõnagi ei olewat lausutud. Sellepärast peab maapealik tarwilikuks K. rahwasaadikuks mitte kinnitada. Kutenitskaja kaebab riigikohtusse.

„15 tuhat närwihaiget."

Rahwuslise konwendi kokkutulemine Chicagos on walimisewõitluse ärewusetipuni ajanud. Meetripikkused telegrammid saadetakse Chicagost ajalehtedele, mis neist wõitlustest jutustawad. Mõlemad wastased, Taft ja Roosevelt, on ägedaste tegewuses. Üks wastane pool püüab teist healte ostmises mustade ees paljastada. Neegrid seletawad awalikult, et nad „sõiduraha" ja kulude katmiseks nii ühe kui teise wastase poole käest raha ja tubliste juua on saanud. Rusikawõitlust tuleb sagedaste ette.

Wastastikune wõitlus on kõige ägedamas hoos. Roosevelti poolehoidjad tahawad 70 Tafti poolehoidjat saadikut wälja heita, sest et neid seadusewastaselt on walitud, ja et neile wolituseb on sahkerdatud. Muidugi sõdiwad Roosevelti poolehoidjad ägedalt selle wastu.

Konwendisaalis on terwelt 15 tuhat inimest. Tuhat ajakirjanikku istuwad kahele poole saali serwa kitsastele pinkidele. Kaheksatuhat kuulajat on galleriide peal. Saali keskkohal on saadikud. Igas saalinurgas on politseinik. Terwe see 15 tuhat inimest on üles erutatud, muidugi on ka politseinikud weel rohkem erutatud. Saalis ja mujal ruumides on hoolega selle eest muretsetud, et kokkupõrkamise juures mitte liikuwaid asju käepärast ei oleks. Gallerii pealt karjutakse sagedaste wahele. Kära tõuseb mõnikord päris põrgulärmiks. Igaüks tahab „oma meest" toetada. Niisugused on need koosolekud, mis otsustama peawad, kas Taft wõi Roosevelt presidendiks saab.

Kodumaa ringwaade.

* Hagerist. Suuremaeeskawaga „pidu-õhtu" paneb Hageri Haridusselts 17. juunil s. a. oma saalis toime. Paremad jõud linnast esitelewad endid meile ilulugemistes, soololauludes ja näitemängus, kuna kohaliku seltsi meeste-, ja segakoor suurema arwu lauljatega pidul ette astub. Pidu toimekond loodab, et meie pidusõbrad ilusa kui ka halwa ilmaga rohkel arwul külakosti maitsema tulewad.

* Järwamaalt. Toores mõisnik. Neil päewil laskis X. mõisa parun oma tallipoisi lahti ja käskis teda õhtul kontorisse lõpuarwe järele tulla. Paha aimamata läks poiss paruni kontorisse. Seal kargas mõisnik kepiga sisseastuja kallale ja hakkas teda peksma. Suure waewaga peasis poiss paruni käest lahti ja jooksis kontorist wälja. Teisel päewal saatis parun poisile käsu lõpuarwe järele tulla. Et poiss ise enam peksja juurde ei julgenud minna, saatis ta palgaraamatu toatüdrukuga paruni kätte. See wõtnud raamatu wastu, pole aga palgaandmisest sõnagi lausunud, ning käskinud poisi köögist wälja peksta. Ka palgaraamatu jättis ta enese kätte. Tallipoiss tahab asjale seaduslikku käiku anda.

wr. Hanilast. Okastraati tarwitatakse siin iseäranis Massu Määtse külas õige rohkeste karjamaade eraldamise jaoks. Uued aiad on wanamoodi puuaedadest sellepoolest küll paremad, et nad wananemisele kauem wastu peawad, loomadele kõige rohkem noortele hobustele on nad aga õige kahjulikud. Mitmed on juba traadi otsa joolstes endid raskeste wigastanud.

A. N. Tartumaalt. Wihm ja Wene töölised. Kokota mõis tellis tänawu kewadel omale hulga segawerd töölisi. Nüüd aga lonkab töö uute tööliste käes. Kui neile juba pilw eemalt silma paistab ehk mõni tiba wihma tuleb, siis ei lähe nad ulualtki wälja. Praegu tehakse weel otrasid kordamata maa sisse maha.

* Pärnust. Kohaliku Eesti progümnasiumi lõpetasiwad tänawu järgmised õpilased: Salme Bauer, Martin Grossholm, Emilie Jaakson, Johann Kurm, Aleksander Leesment, Helene Lippert, Kristjan Looper, Woldemar Martinson, Julie Palitser, Alide Põntson, Martin Rebane, Alice Reimann, Alma Siil, Ernst Sauga, Emilie Tannebaum, Johann Roodapera, Ernst Weber ja Karl Ülem.

-t. Karksist. Arstisid juurde. Suwe waheajal asusiwad Nuia alewikusse kaks noort arsti, praktika õigustega üliõpilased Nõges ja Tats. See on rõemustaw nähtus, kuna siinpool ammu juba arstide puudust tuntakse. Hallistes asuw tohter on aga niiwõrt kaugel, et paljud sellepärast tohtri-abi tarwitamisest ilma peawad jääma ja „kodu-arstide" juurest abi otsima. Hallistes elaw tohter käib Nuijas ükskord nädalas.

— Joomasõbrad siinpool katsuwad oma seisukohta selle läbi kaitsta, et neile, kes julgewad joomasõprade wägitükkidest lehes kirjutada, „kõrge" ajakirjaniku palk tema naha arwel, keppide abil kätte lubatakse maksta. Sellega on siis üks „kooperatiwühisus" jällegi juurde tekkinud.

n. Wiljandist. Karskuseseltsimajas mustlaste laager. 6. juunil jõudis 30—40 liikmeline mustlastesalk siia ja hakkas peawarju otsima. Iga hotelli ja sissesõiduhoowi ukse ees pidasiwad hobused kinni ja üks saadeti korterit kuulama. Wälja tulles sülgas saadik ja pomises oma keeli midagi. Nõnda otsiti korterit terwe linn läbi. Nähtawaste oli igal pool eitaw wastus. Pika otsimise järele leidsiwad nad wiimaks linna kestpaigas karskusel. „Wabaduse" ruumidest ulualuse. Kuulu järele mõtlewad nad mitmesugusid etendusi toime panna ja sel teel raha teenida.

— Wiljandi linnakooli lõpetasiwad järgmised õpilased: H. Wiirit Wiljandi wallast, J. Wiilo — Wana-Karistest, J. Koowit — Painastest, A. Käärik — Wiljandi Köstest, G. Leppik — Hostrest, J. Maasing — Kabalast, H. Matsow Aidust, W. Mõttus, — Wiljandist, H. Moks — Wõisikust ja Oja — Loodist, G. Pänk — Wiiratsist, Ed. Prick — Õõsust, K. Rass — Kabalast, Th. Raudsepp — Wana-Wõidust, A. Saar — Wiljandist, T. Friedrichson — Suure-Köpust, J. Jaanson — Karulast.

Soomemaalt.

Muinasaegsete-asjade leidmine.

Nakkilas toimetatakse doktor A. Hackmanni juhatusel enneajalooliste haudade lahtikaewamist. Tänawu leiti jälle kümmekond mitmesugusid brongsasju, nende hulgas ühe harwa leitawa preesi. Minewal aastal leiti lahtikaewamistel suur hulk brongsasju, nagu: helmeid, pandlaid, preesisid ja muid ehteasju ja ka mõned raudasjad.

Pidu ära keelatud.

Tamperes keelas politsei tuletõrjujateseltsi tantsupidu sellepärast ära, et pidulised ringmängus laulu laulsiwad, milles Wene postmarkidest räägiti.

Tulelaew „Plewna"

seisab praegugi weel Oulu sadamas ja ei saa oma koha peale minna, sest et ükski buksirlaew teda sinna ei wii. Buksirlaewa „Kulatus'e" omanikud oliwad nõus tulelaewa oma koha peale wiima, kuid laewamehed ütlesiwad, et nemad kohe laewa pealt lahkuwad, kui laewa selleks otstarbeks tarwitada tahetakse. Nõnda siis seisab tulelaew praegugi weel Oulu sadamas.

Lätimaalt.

Wäike arwustik.

Rig. Awise" toob Windawi linna kohta huwitawa arwustiku. Tähendatud linnas on 30,000 elaniku kohta 56 õllepoodi, 5 trahterit, 13 restorani, 18 wiinakauplust, 4 kroonu wiinapoodi, 2 awalikku maja ja terwe rida sala wiinamüügi kohtasid. Sellega on siis Windawis iga 300 inimese kohta oma joogiasutus. Umbes samasugune olla seisukord lehe arwates ka teistes wähemates Baltimaa linnades.

Teated kaugemalt riigist.

150 warast Moskwas. Maikuu pidustuste ajaks oli 150 tähtsat warast mitmetest Wenemaa suurematest linnadest Moskwasse kokku tulnud. Need püüti kõik kinni ja saadetakse nüüd Moskwast wälja.

Läbilastud automobil. Wladimiri kiwiteel Moskwa kubermangus leiti üks automobil, millel sõitjat ja juhti ei olnud. Automobil oli kuulidega läbi lastud.

Pikema otsimise järele leiti automobilijuhi ja mehanikuse surnukehad Bogorodski kreisi piirilt.

Õnnetus wabrikus. Peterburis „Fönixi" wabrikus jooksis sulamalm wormi seest wälja ja sünnitas 6 töölisele tulehaawu. 3 töölise haawad on rasked.

Raske sadu. Suur wihmasadu on Tiflisi kubermangus Beslau, Kosrani ja Sleptsowskaja wahel tee 46 wersta pikkuselt ära uhtunud. Kuulu järele on ka 40 in. ära uppunud. Rongid seisawad.

Laewapõlemine. Tshernowodi lähedal põles Donau peal Ungria aurulaew ära.

?? Mispärast maksate grammofoni nootide eest 1.25 kop., kuna minu juurest neid á 1 rbl. wõite saada. Saadan ka posti kaudu järelmaksuga kodu kätte. A. Lepp'a muusikariistade kauplus Rakweres. 3294

Peterburist.

Wilets kord haigemajades.

Juba ammugi kaebawad Peterburi lehed, et pealinna haigemajades wäga wilets kord walitsewat. Kuid ajalehtede märkused on siiamaale ikkagi tähelepanemata jäetud. Et linna haigemajades üliwilets kord walitseb, see tuli 9. juunil jälle päewawalgele. Linna-ameti liige Janson murdis oma jalaluu katki. Kästi kohe linnahaigemajast tõld haige järele saata. Kolm tundi oodati, küsiti kõik haigemajad läbi, aga ükski nendest ei wõtnud haiget wastu. Wiimaks, kolmetunnilise ootamise järele tuli tõld ja Janson wiidi Peeter-Pauli haigemajasse. Seal wõeti haige hoopis külmalt wastu, otse wastu tahtmist wõeti jala kinnisidumine ette, kuna talle selle juures must pesu anti. Muidugi ei teatud seda, et haige linna-ameti liige on. Janson palus rahustawaid rohtusid anda, aga ta palwet ei täidetud. Wiimaks lõppes haige kannatus otsa ja ta käskis enese Aleksandri Saksa haigemajasse wiia. Ka sellel puhul ei ütelnud Janson haigemaja walitsusele, kes ta õieti on.

Lähemal linnawolikogu koosolekul pandawat selle asja üle arupärimine ette.

Riigiwolikogu liikmete lahkumine.

Peale jumalateenistust Katarina saalis jäiwad riigiwolikogu liikmed kauaks kokku.

Politikalised wastased jätawad üksteisega liigutawalt jumalaga. Kadetid suudlewad parempoolsetega, oktobristid wahetawad sotsialdemokratlastega jumalagajätmise käepigistusi ja kõige paremaid soowisid.

Esimees M. W. Rodsjanko saab riigiwolikogu kantseleis teenijate neiude käest nii palju lillesid nööpaukudesse, et ei tea, mis selle lillehulgaga peale hakata.

A. J. Gutshkow pöörab ajakirjanduse esitajate poole sõnadega:

„Meie osa on lõppenud, nüüd algas teie osa — ajakirjanduse osa.

P. N. Balaschew:

„Suur aitäh ajakirjandusele selle eest, et ta riigiwolikogu tegewust hoolega tähele pani ja selle wastu alati korrekt ja wastutulelik oli."

Rahwasaadikud tänawad südamlikult ajakirjanikka ja jätawad nendega jumalaga.

Raudtee rewideerimine.

Neil päewil hakata Wenemaal laialdane eraraudteede rewideerimine peale. Rewideerimisega tehtakse Moskwast algust ja ta kestab kaks kuud. Ülem rewideerimisekomisjon seisab kahest jaost koos. Üks osakond töötab kindral Petrowi juhatusel, kuna teise osakonna eesotsas riiginõukogu liige O. von Eckesparre (Saaremaalt pärit) seisab. Pärast tullakse rewideerimisega Peterburi kokku, kus saadud materjal läbi töötatakse, ja selle peale annab kindral Petrow selle kõige üle teedeministeriumis aruande.

Saksa saatkond Peterburis.

Peterburis teatakse kõneleda, et Berlinis olew Wene-Saksa ühisus lähemal ajal saadikud Peterburisse, Moskwasse ja teistesse suuremastesse Wenemaa linnadesse saadab, et Wenemaa ja Saksamaa wahel kauplemiseseisukohast kindlamat läbikäimist tekitada. Ühisuse liikmeteks on 60 kaubakoda ja 20 teist kaupluse-asutust.

Rewideerimine.

Kuulu järele tahetawat lähemal ajal Odessa ülikoolis rewideerimist ette wõtta. Nagu teada, on tähendatud ülikool oma majandulise seisukorra poolest wäga wiletsale järjele langenud.

Riigiwolikogu.

Õhtune koosolek 8. juunil.

Juhatab Rodsjanko.

Waielused Kaukasia wõimude seadusewastalise tegewuse üle kestawad edasi.

Gegetshkori kaitseb arupärimist ja waidleb uisapäisalise rahwuste süüdistamise wastu. Kõnelewad weel Nowitski II ja Lissitshkin.

Arupärimine wõetakse ühel healel wastu. Wastu wõetakse oktobristide wormel, milles senatori rewideerimine Teri obl. tarwilikuks tunnistatakse ja maa edenemiseks tarwis peetakse. Kubani ja Teri obl. lahutamist asewalitseja alt, kohaliste administratiwliste asutuste uuendamist; maa-olude, hariduse-olude ja asunduse-olude korraldamist; omawalitsuse sisseseadmist sel wiisil, et iga rahwus austatud ja iga maanurga huwid tähele pandud oleksiwad, ja Kaukasia seadmist ministrite-nõukogu walitsemise alla.

Päewakorral on

Arupärimine teise wolikogu sotsialdemokratia fraktsioni asjus.

Miljukow loeb rahwawabaduse erakonna teadaandmise ette, milles näidatakse, et Jushtshinski tapmisepäewast kuni seniajani asja ümber rüüstamise kihutusetöö edasi kestab. Usulise tapmise legenda on parempoolsed isegi wolikogu kõnetoolile kandnud. Wolikogu enamus andis oma kõrwalepõiklewa teguwiisiga põhjust arwata, et ka keskerakonna hulgas niisugusid leidub, kes usulisi tapmisi wõimalikuks peawad. Awaldatud andmed heidawad asja peale uut walgust. Neil põhjustel panewad rahwawabaduslased ette arupärimist wiibimatalt arutusele wõtta, sest wastasel korral wiib kolmas wolikogu enesega häbemata legendale kaasatundmisemärgi ajaloosse, kuna selle legenda kutselised kurjategijad tuulde on lasknud ja teda kutselised rüüstajad toetawad. (Müra. Protestihüüded par. pool. Kätepl. pah. pool.)

Samõslowski teatab, et parempoolsed selle poolt healetawad, et arupärimine kohe arutusele wõetaks, kuid teistel põhjustel. Parempoolsed arwawad, et teise wolikogu sotsf.-dem. õige karistuse saiwad, ja sellepärast ei pea nad arupärimist tähtsaks, on tema päewakorrast ära wõtmise poolt. Usuliste tapmiste asi on kindel.

Tsheidse seletab, et sotsf.-dem. sellepärast arupärimise poolt on, et see uueste juutide kitsenduste ärakaotamise küsimuse üles wõtab. Sest kitsendused ei anna juutidele wõimalust Wene proletariadiga klassiwõitluses ühes käia. (Kätepl. pah. pool.)

Purischkewitsh leiab, et sotsf.-dem. kõigest kinni haarawad. See on selge. Nende kaardid on „peksetud". Kõneleja ei waidle, et nende keskel kas ärtusoldatid ja ruututuusasid leidub. (Pahem. müra. Hüüded: Wälja. Par. pool naer.)

Juhataja manitseb Purischkewitshit korrale.

Purischkewitsh kordab uueste, et sotsf.-dem. kaardid on kaetud ja nemad lihtne ilma trumbita silmaleht on, kes kolmanda wolikogu eesriide allalaskmisel oma tahtmist rahwa silmis tõsta tahab. Miljukowist saab kõneleja aru. Tema nõuab Jushtshinski arupärimist sellepärast, et juudid seda käsiwad, kuna walimistel raha on tarwis. Rahwawabaduse erakonnal aga raha ei ole. Kui arupärimine arutuse-aineks saab, siis oleks parempoolsete kohus rohkemal mõõdul kõnesid kuulata, mis pahemal pool istuwad herrad ja paljasjalgsed peawad. (Müra ja hüüded pah. pool. Wälja!)

Juhataja wõtab Purischkewitshil sõna ära.

Gegetshkori. Mis teise wolikogu sotsf.-demokratlaste fraktsioni asjus wõimalik teha oli, on sotsf.-dem. teinud, arwates, et töölisteklass ja Wene seltskonna parem osa ütlewad, et terwe süüdistus oli prowokatsioni peale rajatud. Nüüd on sotsf.-dem. teine ülesanne, selgeks teha, mille peal kõik Jushtshinski asi põhjenes. Kõik peawad teada saama, et Jushtshinski asja parempoolsed oma kurjategeliste ja rüüstamise sihtide kasuks tarwitada tahtsiwad. (Kätepl. pah. pool.)

Bulat. Jushtshinski tapmises ei ole mitte juudid süüdi, waid Tsheberjak ja herrad paremal pool, kes selle eest hoolitsesiwad. (Kätepl. pah. pool.)

Juhataja hüüab Bulati korrale.

Päewakorra muutmise poolt on 152, wastu 12 healt. Ettepanek, et Jushtshinski asi peale lepitusekomisjonide aruandeid järgmisel koosolekul arutuse alla wõetaks, lükatakse tagasi.

Et koosoleku lõpetamise aeg kätte jõuab, loeb juhataja järgmise päewakorra ette.

Ülempiiskop Jewlogi awaldab protesti, et päewakorrast kirikukoolide kohta käiwad eelnõud ära wõeti ja palub neid üles wõtta.

Juhataja teatab, et tarwiliku arwu liikmete puudusel ülempiiskopi protesti juhataja tegewuse wastu healetamisele panna ei saa.

---

3 wolikogu wiimane istumine.

9. juunil.

Esiteks peetakse kinnist koosolekut, kus üks merewäesse puutuw seaduse-eelnõu wastu wõetakse.

Koosoleku awalikukskuulutamisel loeb juhataja Wolkonski sissetulnud asjad ette, mille hulgas rahwawabaduse erakonna poolt sisseantud arupärimine sisemiste asjade ministrile on. Arupärimises seletatakse, et Tomski kubermangu walitsus Kõigekõrgema määrust 31. maist 1899. a. rikkunud on. See määrus käib talupoegade ja muulaste asundamise kohta Altai kabinetimaadele.

Rida lepitusekomisjoni otsusi wõetakse wastu.

Gutshkow kannab lepitusekomisjoni otsuse alamwäeliste ja nende perekondade eest hoolitsemise asjas ette. Wiie komisjoni liikme arwamise järele peab seadusele tagaspidine mõju Jaapani sõja algusest kuni 1. jaan. 1913. a. olema ja kõigi alamwäeliste kohta maksma, niisama ka nende kohta, kes jäljeta kaduma läinud, haawadesse wõi haigustesse surnud alamwäeliste waesed lapsed ja lesed on. Niisamuti peab seadus Persias hukkasaanud alamwäeliste kohta maksma. Komisjonis olewad nõukogu liikmed oliwad selle wastu. Lahkuminekud jäiwad alles.

Kui Kropotow, Andreitshuk, Babjanski, Timoschkin ja Gulkin wolikogu wäljatöötust kaitsenud on, selle wiletsa seisukorra peale näidates, milles alamwäelised elama peawad, wõetakse eelnõu wolikogu wäljatöötuses wastu.

Weel wõetakse 2 seaduse-eelnõu wastu.

Antonow kannab wolikogu nõukogu ettepaneku ette, milles Taurie palee põhjaliku paranduse peale 1.013.340 rbl. nõutakse. Ka tahetakse selle raha arwel iseäralist kõrwalhoonet wolikogu teenijate tarwis ehitada. Parandust on niihästi sisselangemiste kui ka tule-õnnetuse ärahoidmise mõttes tarwis. Opotshinin teatab eelarwekomisjoni nimel, et parandust tarwis on, kuid ei ole raha lubamise poolt, sest et ehituse hooaega enam kuigi palju ei ole. Maksudow leiab, et peale pragude, mis Tauria palees on, weel wäga palju pragusi wolikogus enestes on. Ühte niisugusesse praosse sattusiwad muhamedlased terwe wiie aasta jooksul. Wolikogust käis rida seaduse-eelnõusid läbi, mis Stepimaadesse ja Turkestanisse puutuwad, kuid need asjad waadati ilma muhamedlaste esitajate osawõtmiseta läbi. Juhataja palub Maksudowit ainult Tauria palee paranduse küsimusest kõnelda. Maksudow kõneleb edasi. Muhamedlased peawad ettetoodud seisukorda loomuwastaliseks. (Müra keskel ja par. pool. Hüüded par. pool: Wälja! Maha!) Hüüded keskel: Maksudow, teile kõneleb juhataja. Juhataja käsib Maksudowit kolm korda kõnetoolilt lahkuda, kuid Maksudow kõneleb parempoolsete ja keskerakonna müra ja protestihüüete keskel edasi. Et Maksudow juhatajat ei kuulanud, paneb juhataja ette Maksudowit tänaseks koosolekuks wälja heita. Maksudow seletab: Wiie aasta jooksul ei kutsunud muhamedlaste esitajad mingisugust skandali elule ja ei takistanud wolikogu tööd. Kui ta praegusel silmapilgul harilistest raamidest wälja läks, siis ainult sellepärast, et küsimus, mida ta ette kanda tahtis, ka harilistest raamidest wälja läheb ja puudutab tema õnnetuid kaugel asuwaid suguwendi. (Kätepl. pah. pool.) Juhataja: Et mitte wolikogu wiimase koosoleku piduliku rikkuda, ja Maksudowi seletust tähele pannes, on wõimalik ainult Maksudowi korralehüüdmisega leppida. (Kätepl.)

Purischkewitsh tuletab meelde, et igal aastal Tauria paleet parandada tuleb. Sellega peaks aeg juba lõpul olema. Ei wõi kindel olla, et ka pärast praegust rahamääramist midagi tulewal aastat ette ei panda. Aga selle asemel jäi palju rahwale elulise huwituseega küsimusi tähele panemata: kirikukoolide peale rahamääramine lükati tagasi ja rahwakooliõpetajate wajadusi ei rahuldatud. Kõneldakse, Tauria palee hoones on praod. Aga mina ütlen teile, et mitte palee seinas ei ole praod, waid eilasest päewast saadik on 17. okt. ühisuse fraktsioni pealuus suured lõhed. (Naer. Kätepl. par. pool). Nekrassow seletab, et üht wõi teist abinõu tingimata tarwitusele tuleb wõtta, sest hoone seisukord on wäga kardetaw. Kuid ehituse hoo-aja lühisuse pärast toetab kõneleja eelarwekomisjoni ettepanekut ja juhib tähelepanemist selle peale, et 1913. a. eelarwesse tarwilised summad üles wõetaks. — Nõukogu ettepanek lükatakse tagasi.

Nekrassow toetab eelpool tähendatud arupärimise rutulsust, põhjendusi ja tähtsust, juurde lisades, et seega wõimu au kaitseda tahetakse. Rutulsus ja arupärimine wõetakse wastu.

Wojeikow II teatab erakorralises teadaandmises, et selles keskerakond ja pahem tiiw süüdi on, et kirikukoolide õpetajate palga suurendamise eelnõud arutusele ei tulnud.

Kowalewski kannab eelnõu ette, mille järele iga aasta kroonu poolt linna ja küla waimulikkude ülewalpidamise peale 600.000 rbl. antakse. Gulkin teatab, et eelnõu wastu healetab, sest õigeusu waimulikud on Wene rahwale suuri hädasid kaela toonud. Petrow III arwamise järele peawad waimulikud aineliselt kindlustatud olema ja ei wõi peale wolikogu liikmeks walimise koha pealt palka saada. Kamenski tarwitab praegust silmapilku selleks, et oktobristidele süüks antawat õigeusu kiriku wastalist seisukohta waleks ajada. Oktobristid oliwad ja on alati ustlikud ja ei ole kunagi kiriku wastu waenulised olnud. (Hüüded par. pool. Aga kirikukoolid?) Kui teie numbrid waatakstite, siis näekstite, et meie kordagi kirikukoolide peale raha ei keelanud.

Krahw Uwarow lubab eelnõu poolt healetada, sest aineline kindlustamine teeb walgewaimuliku seisuse iseseiswaks.

Preester Gepetski kannab wolikogu waimulikkude poolt teadaandmise ette, mis leiab, et 1000-aastalisest kiriku-ajaloost wõetud argumentisid, mis wolikogu waimulikkudel oliwad, põhjusmõttelises wõitluses pihuks on tehtud, kuid waimulikud ei suutnud enamuse toore jõu wastu wõidelda ja sellepärast kannawad nad oma asja Wene rahwa kohtu ette, kindel olles, et õige asi wõidule pääseb, olgu temal missugused takistused tahes ees. (Elaw kätepl. paremal, tugew sisistamine pah. pool).

Matjunin kannab 248 eelnõu wäljatöötuse ette ja lahkub mürisewate käteplaksutuste all kõnetoolilt.

Ministrite looshesse ilmuwad kõik ministrid peaministriga eesotsas. Esimees palub püsti seistes Keisri käsukirja kuulata. Töörakond sotsf.-demokratidega lahkub saalist. Würst Wolkonski loeb:

Nimeline käsukiri walitsewale senatile.

Põhjusseaduste 99. paragrahwi põhjal (Seadustekogu I köide, 1 jagu 1906. a. wäljaanne) käsime riigiwolikogu istumisi 9. juunil s. a. katkestada, kuni Meie käst ilmub wolikogu walimiste ja tema uues kokkuseades kokkutuleku üle. Walitsew senat ei jäta seda täide saatmata.

Alguskirja peale on Keiser oma käega kirjutanud: Nikolai.

Antud Tsarskoje Selos 8. juunil 1912. a.

Kinnitanud: ministrite-nõukogu esimees, riigisekretär W. Kokowtsow.

Esimehe ettepanekul hüütakse Keisrile hurra ja lauldakse kaks korda riigilaulu.

Juhataja lõpetab koosoleku ja palub saadikuid tänujumalateenistusele Katarina saali. Keskerakonnas hüütakse: „Rodsjanko elagu!" Juhataja kumardab. Abipresidentisid lastakse kõigi saalisolijate poolt elada. Katarina saalis on jumalateenistus, millest wolikogu liikmed, ministrid ja wolikogu teenijad osa wõtawad.

Päewauudised.

* Nekrutid ei tahetawat sügisest peale mitte enam kaubaweowagunites, waid reisijatewagunites wedada.

* Jahiseadus ei tulewat selle wolikogu istumise ajal mitte enam arutuse alla, sest et wolikogu asja rutulsuse olewat tagasi lükanud.

* Muudatused ja täiendused. Eestimaal wäljaspool linnasid asuwate wabrikute hindamisejuhatuse juurde on „E. Kub.-l." ilmunud.

* Seminaride ja institutide direktorite kongress peetakse juunikuul Peterburis ära. Kongressist wõtawad ka rahwakoolide direktorid osa.

* Mängupolkude ülewaatus olla 25. juulil. Nagu teada, lähewad ka Tallinnast keskkoolide ja linnakoolide kaswandikud sellele ülewaatusele. Siberist ja Kaugest Idast tulla 500 koolipoissi ülewaatusele.

* Riia sadama ümberehitamise seaduse projekt on riigiwolikogusse antud. Selle ümberehitamise jaoks küsitakse riigiwolikogust 1.729.000 rubla.

* Pärnu „Waldhofi" puupapiwabriku aktsiaselts tahab oma põhjuskapitali (10.000.000 rbl.) wiie miljoni rubla wõrra suurendada, nimelt wiietuhande uue aktsia läbi; aktsia hind 1000 rubla. Esimene seeria aktsiaid 2.000.000 rbl. wäärtuses on kindlustatud.

* Narwa-Orelli raudtee tähtsust seletatakse „Nowoje Wremjas." Selle raudtee projekt olla praegu ikka weel uute raudteede komisjonis läbiwaatamisel. Uus raudtee tuleb üle Wjasma, Bjelõi, Toropetsi ja Holmi, Duo jaama juurest üle Moskwa-Windawi tee ja Strugi Bjelaja juures üle Põhja-Õhtu raudtee. Tee pikkus on 929 wersta. Tee ringkond on umbes 37.000 ruutwersta 1.300.000 elanikuga. Arwatakse, et raudtee aastas 70.000.000 puuda kaupa edasi weab. Uus tee annaks Moskwa

tagustele maakondadele wõim aluse oma kaupasid kergeste Tallinna sadamasse juhtida. Narwa-Orelli raudtee ei oleks Moskwa-Windawi teele sugugi kahjulik, waid suurendaks selle tee kaubaweo rohkust.

* **Elawad kehaosad wäljaspool inimese keha.** Nagu juba teatatud, on Amerika arst Alexis Carell New-Yorgis wäga õnnelikke katseid teinud inimese kehaosasid wäljaspool keha elusalt alal hoida. Sama sugusid katseid on heade tagajärgedega Prantsuse haawa-arst Pozzi teinud. Tema on filma südemenahka (conjunktiwa) ja südame-osasid umbes 120 päewa elawalt alles suutnud hoida, neid iseäralise plasmaga toites, mis munast wõetud. Pozzi on oma teoria nii kaugele wiinud, et otse määramata aja inimese organisid wäljaspool keha alal wõib hoida. Ta wõttis südametükkisid, pesi nad puhtaks ja pani nad iseäralisesse toitwasse wedelikusse. Kui siis kaks südametükki, pahem ja parem pool, mis tekne teisest südamest pärit, kokku pandi, ühinesiwad need ja hakkasiwad ühes taktis tuksuma.

* **Uus leidus traadita telegrafi asjas.** Saksa inshener Ferdinand Schneider on tähtsa ülesleiduse traadita telegrafi alal teinud. Ta on nimelt wõimaluse leidnud hariliku Morse telegrafiaparadiga traadita telegrafi sõnumid wastu wõtta. Senini pidi telegrammide wastuwõtja alataja telefoni-aparati kõrwa juures hoidma, et teada saada, kui sõnumid saata tahetakse. Muidugi oli sarnane kuulamine õige tüütaw. Pealegi ei saanud kirjaliku dokumenti telegrammi saamise kohta järele jätta, mis mõnikord halbu sekeldusi ja kahtlustusi wõis tekitada, nagu näituseks „Titanica" hukkaminemise puhul. Schneideri ülesleidus teeb wõimalikuks traadita telegrafi teel saadud sõnumid Morse telegrafiaparadi abil üleskirjutatult (muidugi teatud märkidega) wastu wõtta, kuna kuulamist telefoni abil tarwis ei ole.

* **Kõhutõbe juhtumisi** olnud linna bakteriologia-laboratoriumi teatel 1. jaanuarist 1912. kuni 31. maini üleüldse 18, nendest jaanuarikuul 6 juhtumist, weebruaris ühtegi, märtsis 2. aprillis 2 ja maikuus 8.

* **Oraste seisukorra kohta Eestimaal** teatab „Torg.-Prom. Gas." järgmist: Märtsi- ja aprillikuu ööküimad ei olewat põldudele suuremat kahju teinud. Talinisu seisukord olewat rahuloldaw, Rakwere kreisis isegi hea; talirukki ja kaera seisukorraga wõiwat ka rahul olla.

* **Haruldase leiu** teinud Tartu ülikooli arhitekt P. F. Nikitin, nagu „Nordl. Ztg." teatab. Ülikooli katuse paranduse kallal tehtawate tööde juures leidnud ta haruldaselt hästi walmistatud ülikooli peahoone mudeli, mis arwatawaste 19. aastasajast saadik seal olewat seisnud, ilma et keegi seda oleks teadnud leida. Mudel seatawat esialgul majandusteadusiisesse kabinetti, pärastpoole tahetawat seda geologiainstitudi ehitusekunsti osakonna museumi asendada.

d. **Baltimaalt kroonule hobuste ostmine. Warssawi ratsawäe komisjon ostab sõjawäe jaoks hobusid: Rakweres 24. juulil, Wiljandis 26. ja 27. juulil ja Walgas 29. juulil. Ostetud hobuste eest ei makseta mitte kohe raha wälja, waid antakse kwiitungid, millega kohalikust renteist raha saab. Ei ole linnas, kus ostmine sünnib, renteisid, siis saab raha ostmisekoha kõige lähemast renteist. Hobuse headuse, kaswu ja tugewuse peale waatamata maksab komisjon hinda kohaliktude olude ja wäärtuse järele. Hobuste eest, kes puhastwerd, tugewad ja mingit puudust ei tannata, maksetakse kõrget hinda. Omanikkudel peawad hobuse üle tunnistused kaasas olema ja ostmisekomisjonile ette näitama. Ratsawäe ja suurtükiwäe tarwis ostetakse hobusid, kes mitte alla 3½ a. ja üle 5½ a. wanad ei ole, see on, käesolewal aastal kewadel 3 a. wanaks saanud, ja kõrgus 2 arš. 1½ wers. ning mitte üle 2 arš. 6 wers. kõrged, ei ole; piiriwahtide hobused wõiwad kõrged olla mitte alla 2 arš. 1¼ wers. Korgus loetakse ilma raudadeta. Kabja jämedus peab olema 18 sentm. Kirjud täpilised hobused ostetakse ainult piiriwahtidele, kuna ratsa- ja suurtükiwäele neid mitte ei osteta. Ostetakse märad ja ruunad ja ainult heade omadustega täkud. Hobuste ostmiste arw ei ole mitte ära määratud. Ostmine algab kell 8 hom. Ostmine wõib ka enne tähendatud päewa sündida, nimelt ostmisepäewa eelpäewal, kuid mitte enne kella 1 lõunal, millest ostmisekomisjon kohale jõudes müüjatele teada annab.**

me. **Kunstinäitus Narwas.** Nagu kuuleme, tahta mitmed nooremad Eesti kunstnikud ajanduste laulupidu ajal kunstinäitust toime panna. Peale selle tahta ka kunstnik A. Promet laulupidu ajal oma tööde näituse iseseiswalt ära pidada ja sügisepoole oma tööbega wäljamaale, nimelt Skandinawia riikidesse rännata, kus ta terwe rea näitusi mõtleb toime panna.

* **Hundijaht.** Pühapäewal oli Nabala mõisa metsas hundijaht, millest 15 kütti ja 120 ajajat osa wõtsiwad. Üks wana isane hunt, 142 naela raske, jaadi kätte, kuna kats ära põgenesiwad. Hundid on Nabalas 33 lammast ja peale selle weel wasikaid maha murdnud. Kahju, mis nad sünnitanud, ulatab kahesaja rubla peale.

-ass- **Raamatukaupluse awamise luba** on Eestimaa kuberneri poolt antud: Madise tõstri abikaasale Maria Treudele — Madise kirikumõisa ja Lehtse walla liikmele Gustaw Kulpile — Keila alewisse.

-ass- **Raamatukogude awamise luba.** Eestimaa kuberner on luba andnud Wõru kreisi Kooraste walla liikmele Stepan Luikile Tallinnasse, Uuele turule awalikku maksulist raamatukogu awada. Teiseks on luba antud awalikku reamatukogu asutada Rakwere kreisi Idawere walla kooliõpetajale Anton Schmidtile — Idawere walla koolimajas.

-ass- **Päewapilditööloja awamiseks** Kärdla alewis on Kärdla walla liikmele, Haapsalu kr., Willem Norwitile luba antud.

* **Põhjamere uurimine.** 1913. a. juunikuul sõidab Saksa põhjanaba-uurimise seltskond leitnant Schreder-Stranzi juhatusel Põhja-Jäämere põhja-ida teed uurima. Õpereis kestab 3—4 aastat. Õpereisist wõtab salkkond õpetlasi osa.

* **Üleriikline terwishoiunäitus** pannakse, nagu waremalt teatasime, tulewal aastal Peterburis toime. Riigiwolikogu wõttis 7. juunil seaduse-eelnõu wastu, mille järele nimetatud näituse toimepanemiseks 242.300 rubla määratakse.

* **Wändra-Tori ühine näitus.** Wändra ja Tori Põllumeeseteseltsid panewad 24.—26. augustini sel aastal ühise põllutöö- ja tööstusenäituse Wändras toime.

* **Majoratmõisale talumaademüügi luba.** Riigiwolikogu istumisel 7. juunil wõeti lepitusekomisjoni wäljatõõtuses seaduse-eelnõu wastu, mille järele Baltimaal majoratmõisade päralt olewaid talukohtasid ja ka kwoote- ja kuuendikumaid ära müüa lubatakse.

* **Soodekuiwatamine kroonu kulul.** Mustjalas, Saaremaal, tahab kroonu Ohtja järwe kuiwaks lasta, milleks praegu kraawisid kaewatakse. Kuiwatusetõõsid tehtakse Balti kroonumaade walitsuse poolt ja lähewad kaunikese summa maksma.

ei. **Tulekahju.** 5. juunil põles Juuru wallas Kuke peres elumaja, milles wana raugakene elas, maha. Majaelanik olla ahju nõnda tugewaste kütnud, et tuli läbi wiletsa korstna ja ahju wälja tunginud ja katuse põlema pannud. Ülepea on tuli üle 1000 r. kahju teinud.

ei. **Lauawargad.** 29. mail läks August Juntmann lauakoormaga Pahkla mõisast kodu poole. Tee peal tuliwad talle kaks tundmata meest wastu, kellest üks temale kiwiga pähe lõönud ning siis katsunud koormast laudu ära wiia, mis neil aga mitte korda pole läinud. Õnneks on J. saadud wigastused kerged. Lauarõõwijad olla teada.

Weel pildinäitusest Wene seltsimajas.

Kui ma hiljuti kartust awaldasin, et „ümberrändajate" näitus, mis oma tänawusel ringreisil esimest korda ka Tallinna (Wene seltsimajasse) asus, wiimaseks wõib jääda, sest et Tallinnas publikum puudub, kes sarnasid näitusi waataks, siis oli mul, nagu nüüd selgub, täielik õigus niisuguse kartuse awaldamiseks.

Näituse toimepanijad seletawad, et nemad nii mitmesti Wenemaa linnas enne näitusi on pidanud, aga niisugust asjaolu, nagu Tallinnas, ei ole nad enne weel kusagil näinud. Lihtsalt wõimata uskuda, et 100.000-lises linnas kunstinäitus päewad otsa pea tühi seisab. Teist korda weel Tallinna tulla olewat mõtteta.

Kahtlane on, kas näitus selle aja lõpunigi siin püsib tühjadele tubadele oma pilta näidata, mis aja ta wälja on kuulutanud. Tallinnast edasi läheb näitus Liibawi, ja Liibawisti loodab toimekond palju parema osawõtmise peale kui Tallinnas.

Et Tallinnas kunstist wähe lugu osatakse pidada, selle üle ei ole keegi muidugi kahelnud. Kuid et asi nii halwaks wõis kujuneda, seda ei teadnud ka kõige suuremad pessimistid mitte ette arwata. On meil ju mõnda aega kunstist räägitud, joonistamise-õpetamise wastu nagu iseäralist huwi üles näidatud jne.

Ja nüüd korraga Wenemaa suuremate näituste toimepanijate poolt tunnistus: Tallinnas puudub publikum näituste jaoks. Tallinn on publikumist tühi.

Tühi muidugi mitte siis, kui meie neid päid hakkame lugema, kes oma päewad ainult leiwateenimiseks ja selle ärasõõmiseks tarwitawad; kui aga asi publikumisse puutub, kellel peale äriliste huwide ka huwi waimlise ja seltskondlise elu wastu ei puudu, siis on Tallinn — tühi, ja isegi Diogenese latern ei aita temast inimest üles leida.

Sest mõtelge ometi: Tallinnas wiibib lühemat aega Wene suuremate kunstnikkude töödekogu. Aga ta on — tühi. See on niisama hea, kui oleks Tallinnas ajuti mõni kunstimuseum ajet leidnud, millel üleilmlise kunsti alal mahasalgamata tähendus, ja mille sarnasid mõnes Europa, iseäranis mõnes Italia linnas, mis Tallinnast elanikkude arwu poolest mitte suurem ei ole, terwelt mitu on ja kus alati waatajaid käib. Nendesse linnadesse, Rooma kunsti-ilmanäitusele jne. wõetakse kunsti jaoks isegi üle ilma kaugelt reisisid ette. Aga Tallinnas wiibiw kunstikogu on — tühi.

Kõige enam on siin etteheidet küll Eesti seltskond teeninud. Nende ridade kirjutaja on nii mitugi korda sellel näitusel wiibinud ja terwe aja ainult wenelasi ja mõnda sakslast ja mitte ühtki eestlast näinud ega kuulnud; ainult wiimasel korral nende päewade sees oli seal kahte eestlast näha. Wenelasi on Tallinnas aga wähe, need on juba ära käinud, ja nüüd on näituseruumid — tühjad.

Tööliste ja kehwemate rahwakihtide juures, kellel iga filmapilk ülespidamise teenimiseks töeste tarwilik, wõib niisugune puudumine wabandataw olla, ehk mujal ka töölised juba peale kinematografi ja wiinapoodide millegi muu, kõrgema wastu, isegi kunstinäituste wastu huwi üles näitawad.

Millega lafeb aga Tallinna Eesti haritlaste ilmlõpmata sitke ükstõiksus end seletada? Kas ei jää aega äriliise iseloomuga ettewõtetega sahkerdamisest üle? Wõi seisab asi selles, et näitus mitte Eesti näitus ei ole?

Kui meil Eesti kunstnikkude töödе näitusi on peetud, siis on wähemaste osa Eesti intelligentsi liigutawa kaastundmusega näitustel käinud mõned isegi 2—3 korda (!), ja koguni mõne töögi ära ostnud. Mis sest, et pilt wäga ei meeldiwatki, waid ostmine sündiwat soowist, ühte wõi teist kunstnikku toetada. Tõeste, liigutaw ligemisearmastus, mis Eesti näitustele head ajab tegema; kõigi teiste näituste jaoks aga, mis meie algajate omadest, kus tõsist kunsti alles wähe, palju kõrgemal seisawad, puudub meil publikum. Siin on tegemist kaastundmusega, mitte kunstitundmisega, mis terwe meie tulewiku kunsti ähwardab wee peale jätta.

Meie kunstnikud peawad wist küll ikka nälgima jääma, sest et meil kunstitundjat publikumi ei ole. Ja ka filmapilku ei taheta tarwitada, et kunstitundmises wähegi edeneda.

Wene näituse toimepanijatele ei tee tallinnlaste kopikad, mis tallinnlaste eneste taskusse jäänud, selle asemel, et Wene näituse kassasse sattuda, muidugi mitte suurt häda; see wäike sissekukkumine publikumi wäljawaliku juures ei tee neile weel wiga, aga seda enam teeb ta wiga meile — ta jääb meile häbiplekiks, mille tõttu meist tulewikuski iga katse, meile tõsist kunsti pakkuda, eemale ähwardab jääda.

Weel on Eesti seltskonnal wõimalik näidata, kas wähemaste neil seltskonna liikmetel, kes Eesti näitustel on käinud, kunsti wastu ka üleüldse huwi jatkub. Sest see oleks andeksandmata tuimus Tallinna seltskonna poolt, kui näituseks Sixtuse kapelle Roomast wõi osa Londoni Briti museumi ajutiselt Tallinna toodaks ja Tallinna seltskond sellepärast eemale jääks, et Sixtuse kapelles wõi Briti museumis esinew kunst mitte Eesti kunst ja mitte küllalt „modern" ei ole!

Et rahwuslisest, kui ka modern-kunstist aimu saada, just selleks peab juba enne midagi muud näinud olema ja tundma. Ma tahaks siiski uskuda, et siin midagi wõimalik on muuta. Wene ooper sellessamas Wene seltsimajas pidi mitu aastat järgemööda pooltühja saali ees mängima, ja alles wiimasel aastal oli siin edu märgata, kuna ka eestlased esimest korda asjast huwitatud näisiwad olewat.

Wiimaks ometi.

Kauaks jääme meie tuimaks aga kujutawa kunsti wastu?

Mida meil omal ei ole, seda peame naabritelt wõtma; muidu ei saa meie seda omale kunagi. K.

Lõhnaw „MAI"!!

Meeldiw „MAI," lehkaw „MAI!"

Lõbu!

paberossid „MAI" 10 tükki 6 kop.

A. S. Markapari wabrik Riias.

Pühapäewane õhusõit.

Murruna woolas rahwas eila mereranda. Oli ju ilm ka selleks kõigiti kohane, et Utotshkin lennata oleks wõinud — waikne ja selge.

Kõik kohad on inimesi tungil täis, hoburaudtee isteplatsid wõetakse lahinguga „sisse", kesklinn on woorimeestest tühi, ruttawad ju kõik aerodromile, kus kümnetuhande pealine rahwahulk, küll sees ja wäljaspool planku, puude otsas, majade katustel, paatidel ja aurulaewadel juba inimest-lindu ootawad.

Kell hakkab pool kaheksa saama.

Uniselt seisab masinaõliga määrdinud tolmune „Farman" muru peal ja ootab oma juhtijat. Naswaste riietega montõr, säärega saapad jalas, rätik sõlmes kaelas, õõnib ümber masina, katsub siit, pühib sealt ja jääb wiimaks nõutalt seisma, sest et peremeest weel ei tule ega tule. Nähtawaste kahtleb mees selle juures, kas „printsipal" ka tänase ilmaga õhku tõuseb. Oli ju minewa kord tuulne, täna selle eest jällegi liig waikne.

Wiimaks ometi poeb keegi pruuni nahkkuuega mees, lambanahka karwane mütsi peas, teiste hulgast lagedale ja jääb aparadi kõrwale seisma.

„Utotshkin, Utotshkin", sosistawad inimesed.

Wiimastel näib õigus olewat, sest nahkkuuega mees kõneleb aparadi juuresolijatele midagi, teeb käega mõned liigutused ja kaheksa meest hakkawad „Farmani", seda sabast kinni hoides, oma ees edasi lükkama. Seekord ei ole lendaja õhksaatjad küll mitte linnawahid, nagu minewa kord, waid muidu prii riietes mehed, kellel aga siiski wäga kroonumeeste näod ees on.

Nahkkuuega mees ronib aparadi turjale, wõtab käepidemed pihku, abiline lükkab tagant motorile hoo sisse ja wurinal hakkab tugew bensiniisõja tõõle, suitsu ja tuld laiali paisates. Tugewaste hoiawad talutajad masinasabast kinni. Karwase mütsiga mees annab käega märku, weel mõni sekund ja kahekatuseline lennumasin tõuseb õhku, tahes ehk tahtmatalt juhtijat enesega kaasa wiies.

Sõitja teeb wäikese ringi mere kohal ja laseb minuti pärast ranna äärde kõrkjatesse maha. Sõiduriist weetakse ueste lagedale, nahkkuuega mees istub ueste peale ja teeb mõnekümne sülla kõrgusel jälle ühe minutilise ringi mere kohal. Keegi üliõpilane palub tungiwalt koimanda korra õhkutõusmise juures ennast kaasa wõtta.

„Ei wõi, aparat on raske ja märg," wastab Utotshkin (tema ta wist ikka oli, wähemalt näisis see müürilehtedes ja ajalehe kuulutustes, et kuulus rekordidewõitja Utotshkin Tallinnasse lendama tuleb).

Ja oma sõnade kindlustamiseks wõtab ta kinga jalast ära, raputab sealt mõned liiwaterad wälja, et igasugusest üleliigsest raskusest lahti saada.

Kolmas õhuring oli ka tõeste „rekord", sest seekord wiibis sõitja terwelt 1½ minutit õhus. — Ja sellega oligi Tallinna „õhusõidu-päew" lõppenud.

Et Utotshkin lennata oskab, selle juures ei wõi keegi kahelda, wähemalt on mehel see kunst selge, et ta aparati kõrgemale kui mõnikümmend sülda maapinnast tõusta ei lase — sest kõrgemalt alla waadates hakkab ju pea ringi käima, mis oma korda ka südame pööritama wõib ajada.

Jah, Riia rannas lendab Koltshin oma Farmaniga tundide kaupa õhus, wahetewahel pilwetesse ära kadudes — ja siiski ei olda tema lendamisega weel täieste rahul. Meie tallinnlased peame aga sellegagi leppima, kui mõni mees 1½ minutit õhus keerutab, sest „Rev. Zeitungi" teatel otsustanud ülemus, et lendamised korda on läinud — ja, mis wõib siis lihtsurelik seal weel ütelda. —er.

Kohalikud teated.

* **Kaheks maksujaoskonnaks** on Tallinn nüüd jagatud. Esimesesse kuulub 1., 5. ja 6. linnajagu; maksuinspektoriks on selles jaoskonnas W. W. Klee. Teises jaoskonnas on 3. ja 4. linnajagu; maksuinspektor on siin A. N. Ogloblinski.

* **Tallinna tütarlaste-gümnasiumi õpilased** wõtawad sel suwel, nagu „Rew. Isw." teatab, õpereisi koolijuhataja E. Petropawlowskaja juhatusel ette. Õpereisi eesmärgiks oleks tütarlaste isamaaliste tunnete kaswatamine ja edendamine; osawõtjateks olewat 25 kõrgemate klasside õpilast ühes nelja kooliõpetajaga. Tahetakse sõita järgmistesse linnadesse: Peterburi, Moskwa, Borodino, Kostroma, Nishni-Nowgorodi, Kaasani ja Saratowi.

-ass- **Ringkonnakohtu arhiwarriseks** ärasurnud Schnelli asemele nimetati sekretäri abiline Proklow. Kriminaljaoskonna sekretäri abiliseks Proklowi asemele nimetati president Muromtsewi määrusel eestlane, kubermangu sekretär Ernst Hirsch. Hirsch on seega esimene eestlane, kes selle ameti oma peale wõtab.

-ass- **Ringkonnakohtu president Muromtsew** sõitis nende päewade sees kaheks kuuks wäljamaale. Tema kohusi täidab seni esimehe abi Spiro.

-ass- **Ringkonnakohtu kriminaljaoskonna istumised** suwekuudel on igal reedel. Talwel oliwad need igal reedel ja teisipäewal.

x. **Paruni wõlg.** Nagu kuulda, on kohtupristaw Topmanni trükikojas ladumisemasinad kinni pitseerinud. Põhjuseks parun Girardi wekslirõõlg 4100 rubla.

* **Laewa-õnnetus.** Aurulaew „Aktiw," kes 9. juunil udu sees weolaewa „Europaga" Lawan saare juures kokku põrkas, tuli sadamasse. „Aktiw'al" on wäikene pragu ja weepealne ninajagu mulisutud. „Europa" on ka wiga saanud. „Europa" sõitis omal jõul Kroonlinna.

* **Saksa teatri näitlejanna enesetapmise katse.** Nagu „Rev. Zeit." kuuleb, on tuntud Tallinna Saksa teatri operetilauljanna Benda, kes minewal talwel mõned korrad ka Eesti seltsides, nagu „Walwajas", üles astus, enese Wienis maha lasta tahtnud. Enesetapmise katse ei ole aga korda läinud, kuul jäänud kopsu peatama. Põhjus — õnnetu armastus, kus juures peigmees putku pannes pruudi rahakoti kaasa wõtnud.

u. **Warga kinniwõtmine.** Nagu teatatud, warastati 1. juunil kellegil N.-l Suure Juhkentali uul. nr. 39, 900 rbl. ära. Nüüd on waras Willem Kuskow Haapsalu kreisis kinni wõetud. Tema käest saadi 122 rbl. kätte.

u. **Warguseid.** Tsirkuses warastati ühelt tsirkusenäitlejalt käsikohwer asjadega 40 rbl. wäärtuses ära. — Ühelt mehelt warastati Uuel turul juur willane rätik ära. — Wiru uul. nr.14 warastati lahtisest kassast 6 r. 50 kop. ära. Baltisti maanteel nr. 36 warastati uur ära. Suure Tartu maanteelt nr. 47 warastati üks riidetükk ära.

u. **Rööwimine.** Üleeila õhtul tungis Kopli uul. keegi tundmata isik purjus peaga kojuminewa S. Kallale, löi temale haawa pähe ja rööwis tasku-uuri ära.

u. **Poomine.** Üleeila leiti oma korteris 61-aastane Marie Holmberg ülespoodult. Ta oli juba mõni aeg waimuhaiguse all kannatanud.

u. **Salawiinakauplus** leiti Liiwalaia uul. nr. 8, kust wiina ja õlut müüdi. 15 pudelit wiina wõeti ära.

u. **Uppumine.** Eila hommikul kella ½6 ajal läksiwad kaks noortmeest, Karl Subi ja Karl Ruska, kes Girgensoni uul. elasiwad, mere peale paadiga sõitma. Umbes sada sülda kaldast eemal tahtis Subi kohta wahetada, kaotas aga tasakaalu, mis peale mõlemad wette kukkusiwad. Subi, kes ujuda ei oskanud, wajus kohe põhja, kuna Ruska nõnda kaua lootskust kinni sai hoida, kuni abi tuli. Uppunu surnukeha leiti ühe tunni pärast üles; ta on Wiljandi maakonnast pärit, 27 a. wana.

* Õiendusteks. Laupäewases Tallinna Eesti Laenuja Hoiu-ühisuse kuulutuses on öeldud, et hoiusammade pealt 4½% aastas maksetakse; peab olema 4¼%.

Telegraammid.

(Peterburi telegrafiagenturilt.)

260 riigiwolinikku Keisri juures.

Tsarskoje Selost 8. juun. Kolmanda wolikogu seaduseandlise tegewuse lõpu puhul sõitsiwad 260 riigiwolinikku, oktobristid, rahwuslased, parempoolsed, iseseiswad rahwuslased, edumeelsed, muhamedlased, Leedu kolo, rahwawabaduse erakondlased, töö-erakondlased ja erapooletud ühes juhatusega ja esimehega eesotsas Tsarskoje Selosse. Suures lossis oli saadikute esitelemine Keisrile. Saadikuid saatsiwad Peterburist õnetseremonial ametnikud. Tsarskoje Selo walsalist sõitsiwad saadikud keisrikoja tõldades lossi. Siia sõitsiwad ka peaminister ja õue-minister. Kell 2,40 min. tuli Keiser saali. Kõlas waimustatud „hurra". Keiser käis kojaministri saatel saadikute juures, kes kubermangude järele grupedes seisiwad ja pani nendele armulised küsimused ette. Saadikuid tutwustas kammerherra Rodsjanko. Selle järele pidas Majesteet saadikutele kõne, mis waimustatud „hurraga" wastu wõeti. Kella nelja paiku jättis Keiser saadikuid jumalaga ja läks sisemistesse ruumidesse, mille järele saadikutele theed pakuti. Wolikogu esimees tõstis Keisri terwiseks klaasi. Wolikogu abiesimees würst Wolkonski tõstis Keisriproua ja Troonipärija terwiseks klaasi. Selle peale waastati tormilise „hurraga". Kella wiie paiku sõitsiwad saadikud keisrikoja tõldades Peterburisse tagasi.

Keisri kõne

käis järgmiselt: „Wiie aasta jooksul walwasin ma hoolega riigiwolikogu tegewuse järele ja ei warja, et mõned asjad niisuguse käigu saiwad, mida ma mitte ei oleks soowinud. Arwan, et waielused iga kord rahulikud ei olnud, aga asjal on peaasi — rahu. Teiselt poolt rõõmustan ma selle üle, et teie palju waewa nägite ja hoolega püüdsite neid asju otsustada, millel minu silmis peatähtsus on, nagu talupoegade maakorraldus, tööliste kinnitamine ja nende perekondade kindlustamine, rahwaharidus ja teised küsimused, mis riigikaitsesse puutuwad. Teie eilane healetamine suure kredidi lubamises laewaehituse peale sünnitas mulle tõsist headmeelt. Arwan soowitawa olewat tähelepanemist minu walawalt armastatud isalt päritud

Tänasel numbril on A. Brauni roman „Wabaduse-wõitlejate kaitse-ingel" 20. poogen kaasas.

Soowitame tellida järgm. wäga kasulikku raamatut:

Ad. Alf. Michaelis, **Imejõud taimedes.**

Juhatus, kudas neid leida ja tarwitada, Hind 80 kop., postiga 87 kop. Prof. Ostanderi, prof. Winternitzi, prof. Uffelmanni, prof. Hegewaldi, prof. Klempereri, prof. Altschuli, prof. Fischeri, prof. Farungsoni, prof. Autenrietbi, prof. Bocki, prof. Culleni, prof. Duvali, prof. Flügge, prof. Stahli, prof. Hufelandi, prof. Sprengeli ja teiste näpunäited, kudas meie metsades ja aasadel kaswawaid taimi igasuguste haiguste wastu wõib tarwitada, nagu jookswa, luuwalu, halwatuse, kahwatusetõbe, werewaesuse, kõhuwalu, neeru- ja põie-, närwi-, naiste- ja suguhaiguste, suhkrutõbe, weretõbe, katarride, näärme- ja Inglise haiguse, maksahaiguse, peawalu, unepuuduse, iludusewigade, wererikete, kollatõbe, paelussi, kihwituste, weetõbe, südamehaiguste, hingeldusе-kõha, tiisikuse, konnafilmade ja muude wastu. Tellimiste adress: городъ Ревель, „Kunst ja Teadus". Wõib ka järelmaksuga.

12 kop. kaheksandik,

tubakas

Jaka

on täieste teiste wabrikute 20 kop. tubaka wääriline.

PROOWIGE!

asja — kirikukoolide — peale juhtida. Soowin teile teie kodujõudmiseks õnne ja nendele, kes neljandasse wolikogusse tulewad, rahulikku ja wiljakat tegewust. Minule meeleheaks ja armsale Wenemaale kasuks. Head nägemist, herrad!"

Ajalehtede trahwimine.

Peteburist 8. juun. „Sowremennoje Slowo" toimetajale määrati 6. juuni numbris ilmunud „Esimese pääsukese" eest 400 rbl. ja „Prawda" toimetajale 17. juuni numbris ilmunud „502 miljoni" eest 500 rbl. trahwi.

Prantsuse meremeeste streik.

Havrest. 8. juun. Registreeritud meremehed tahawad wahekohut wastu wõtta. Laewaomanikud ei wõta wahekohut wastu. Siia sõitnud „Savoie" mehed hakkasiwad streikima.

Marsseilleest 9. juun. Streikijad laewamehed on nõus wahekohut wastu wõtma.

Marseilleest 9. juun. Hommikul ei läinud sadamast ühtki laewa wälja. Trans Atlandi Laewaselts otsustas reisisid täieste seisma jätta.

Bordeaux'st 9. juun. Siinsed registreeritud meremehed ei wõta wahekohut wastu.

Rööwimine.

Irkutskist. 9. juun. Üki külas riisusiwad kolm kurjategijat postijaoskonna paljaks. Wastastikulaskmisel saiwad kaks kurjategijat surma, kolmas haawata. Riisutud raha 171 rbl. saadi kätte.

Inglise laewameeste streik.

Londonist 9. juun. Asquith wõttis kaubakodade saatkonnad wastu, kes streigi wastu wõitlemise abinõuks rahalist kautsjoni soowitasiwad. Kautsjon peaks tööliste ühisustelt wõetama. Edasi pidasiwad saatkonnad heidutamise wõi ähwardamise wõtete takistamist ja sundusliisi wahekohtuid soowitawaks. Asquith wastas, et wahemehe osa täitmine kapitali ja tööjõu wahel walitsuse tegewuse hulka ei käi. Asquith ja tema ametiwennad wõtsiwad sellekohase ülesande enese peale ainult kõige tarwilisemal silmapilgul. Nagu sõekaewajate streigi ajal, mil riigi huwid hädaohus oliwad. Tööliste käärimine tuleb osalt toiduainete hinna tõusu arwesse kirjutada. Sundusliste wahekohtute aatest ütleb walitsus enese lahti, sest see ei leia ei tööandjate ega tööliste keskel poolehoidmist.

Rahutused Lissabonis.

Lissabonist 9. juun. Kui senator Costa parlamendihooneest wälja tuli, tungis rahwasalk tema kallale, kiwidega loopides. Senator lastis enesekaitseks rewolwrist.

Lissabonist 9. juun. Õhtul kella 11 ajal löökesiwad Don Pedro platsil kolm pommi. Ratsawägi ajas rahwa laiali. Rewolwri kuulide läbi on üks inimene surma ja mitu haawata saanud. Linnas liiguwad sõjawäepatrullid, kes kokku kogunud rahwast laiali ajawad. Walitsusel on kõik abinõud korra hoidmiseks tarwitusel.

Sport

* **Jalgrattasõitjate wõistlused Strelnas.** Peterburi spordiseltsi „Union" pani 10. juunil Strelnas jalgrattawõidusõidud 10 ja 20 wersta maa peale toime. Tallinnast wõttis „Walwaja" spordiseltsi liige hr. Kukk sellest wõistlusest osa. 10 wersta maa peal sai esimese wõidu Nekrassow, kes selle maa 20 min. 12 sekundiga ära sõitis. Teise wõidu sai Kukk, kellel sõitmise peale 20 min. 15 sek. ära kulus. Kolmanda wõidu sai Kapalow, kes selle maa 20 min 25 sek. jooksul ära sõitis. Kogu tee sõitis Kukk Nekrassowi ees, kuna wäike õnnetus jalaga temale sõidulõpul niiwõrt suureste takistusi tegi, et Nekrassow ette peases. Kogu sõidu aja puhus wali tuul wastu, mis sõitu suureste takistas.

20 wersta maa sõitmisel sai esimese wõidu (kuld auraha) Feodorow, 44. m. 45 sek. Teise wõidu (hõbe auraha) sai Kukk, kellel 20 wersta sõitmiseks 45 min. 22 sek. ära kulus.

Endine rekord 20 wersta ärasõitmiseks, Malini poolt ülesseatud, oli 47 minutit 30 sekundi.

Moskwa tsirkus Rudolf Truzzi

(esimest korda Tallinnas).

Esmaspäewal 9. juunil 1912. aastal.

suur lõbu- ja nalja-õhtu

3 jaoskonnas.

Õpetatud kaeltirjat soloklounide Bellini ja Toni ettekandel (osatus). Nõia konterpaß hr. W. Eigen'i ettekandel. Hobune woodis, tsirkuse direktori Rudolfo Truzzi juhatusel. Puffonato mitme weiderdaja ettekandel. Suur kahejärguline tum-mäng: **Kahewõitlus surnuaial.**

Muusika algus kell 8½, etenduse algus kell 9 õhtul.

Laulupidu Narwas

23. ja 24. juunil 1912. a.

EESKAWA:

. Kooride wastuwõtmine 22. juunil ja 23. juuni öösel waksalis ja nendele korterite juhatamine.

Pidupäew 23. juunil.

. a) Laulukooride peaproow kell 7 hom. piduplatsil; b) muusikakooride peaproow kell 7 hom. Narwa Eesti Seltsis.

. Pidurongi kokkuseadmine kell ½1 päewal Peetri platsil ja sealt minek piduplatsile.

. Terwitusekõne piduplatsil M. Leinbaumi poolt.

. Waimulik kontsert: a) muusika; b) ühend. kooride laul; d) Narwa ühendatud kooride laul; e) ühend. kooride laul; g) muusika.

. Õhtul etendused kohalikkudes seltsides, linnateatris ja piduplatsil tõlakojas.

Pidupäew 24. juunil.

. Pasunakooride mäng kirikutornidest kell 6 hom.

. Hommikul kell 7 segakooride ja lastekooride peaproowid piduplatsil. Selsamal ajal muusikakooride peaproow Narwa Eesti Seltsis.

. Pidulik jumalateenistus kirikutes kell 10 hom. (õpetajad: Reiman, Mohrfeldt ja kohalikud õpet.).

. Ilmalik kontsert. Algus kell ½3 p. l. a) muusika; b) pidukõne; d) ühend. kooride laul; e) lastekooride laul; g) ühend. kooride laul; h) muusika; i) lõpusõna J. Speeki poolt; riigilaul.

Peale selle laulupidu puhul: etendused kohalik. seltsides, Soome Rahwateatri näitemängud, solistide kontserdid, Eesti Kirjanduse seltsile koosolek, karskuse koosolek, asunduste koosolek, spordistsi „Wõimula" wõimlemise-etendused jne.

Laulupidu toimekond.

Seewaldi haigemaja

walitsus teatab see läbi, et haigete juures käijatel linnas algawa kõhutõbe pärast keelatud on haigetele mingisugu toidukraami kaasa tuua. Keelust üleastujatele saab haigete juures käimine täieste keelatud.

Niidumasinaid, Lõikuseaparatisid, Lõikusemasinaid, Riisumiserehasid, Heinakaarutajaid } **Plano, Massey-Harris Viking,**

soowitab

W. Schneider,

Põllutööriistade, masinate ja ehitustarbeasjade ladu Tallinnas, Uuel turul promenadi ääres nr. 21. 3485

Rootsimaa käiasid!

Rootsimaa käiad teewad wikatile kõige parema tera ette. Kõige **odawam** ostukoht põllumeestele kui ka willemüüjatele 3535

Tallinna Eesti Majanduse-Ühisuses

Wiruwärawa puiesteel nr. 19, Eesti teatri wastas.

Tallinnas wõib weel

looma-nairi seemneid

saada ainult

Tallinna Eesti Majanduse-ühisuses 3534

Wiruwärawa puiesteel nr. 19, Eesti teatri wastas.

Pärnu-Tallinna raudtee walitsus annab teada, et 23. juunist, s. a. era-reisijaterong Tallinna sadamawaksalist kuni Hermetini sõidab.

Jaamad.	Tuleku aeg.	Mineku aeg.
Tallinna sadamawaksalist	õhtul	kell 8.25 m.
Tallinna peajaama	kell 8.50 m.	9.00 „
Saku	9.36 „	9.39 „
Kappa-Kohila	10.21 „	10.27 „
Rapla	10.59 „	11.01 „
Hermet	11.23 „	õhtul.

24. juunist Hermetist Tallinna—Sadamasse.

Jaamad.	Tuleku aeg.	Mineku aeg.
Hermet	Päewal	kell 3.30 m.
Rapla	kell 3.51 m.	3.54 „
Kappa-Kohila	4.23 „	4.26 „
Saku	4.59 „	5.02 „
Tallinna peajaam	5.30 „	5.35 „
Tallinna sadamawaksal	6.00 „	õhtul.

3477 Walitsus.

Kontsertaias Kadrintalis

Kontsert,

teisipäewal 12. juunil kella 8—12 õht. Kapellmeister hr. Ad. Kruppi juhatusel. Sissemineк 15 kop., lapsed prii. Ainult hea ilmaga on muusika. Iga päew lõunasöögid kodus ja wälja wiia.

Dr. Bruno Schwarz,

(eestlane). Wäljamaalt tagasi tulnud, wõtan jälle haigeid wastu, **Peterburis, Nikolajewski uul. 29,** telefon 551—78. Spetsialist: were, närwi- ja musklihaigete jaoks. Arstimine elektro-magneti wäe wõimul, kuulsa Mülleri-zürichis „Salus" methodi järele. 3162

Hambaarst D. Gutmann,

Nunne uul. Hotel „Royali" kõrwal. Plombid 50 k., wäljatõmbamine 50 k. ja kunsthambad 1 r. Wastuwõtmine k. 10—1 ja 3—7. 3217

Dr. Goromulinsky.

Naiste- ja lastehaigused. Wastuwõtm. igapäew kella 4—6. Pika uul. nr. 47, telef. 646.

Dr. J. Israelsohn.

Wõtan kõiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguhaigeid (süfilis ja haawahaigeid) wastu. Kõnetunnid iga päew kella 9—11 e. l. ja 7—9 õht. Suurel Tartu maant. 4, k. 3. 211

Dr. Pezold.

Rääkimisetunnid Nõmmel (Jaama wastas) esmasp. ja neljap. 3—4. Linnas (Narwa maant. nr. 34, tel. 655) nii kui ennemalt 11—12 ja 6—7.

Adw. J. Wilms elab nüüd

Pika uul nr. 31, 3. korra peal. Wastuwõtmine ainult seal. 3325

Wann. adwokat M. Pung.

Elan nüüd Harju ja Posti uul. nurgal, Indermitte majas. 3397

Reisin

laupäewal 16 juunil neljaks nädalaks ära. Dr. Ed. Goonets

Elan nüüd

Gonsiori uul. nr. 8, k. 3.
Rätsepp Joh. Pudrow.

Kohtuasju

wõtab endine ametnik odawalt oma peale, walmistab kõiksugu kaebtusesja palwekirju igasse ameti- ja kohtuasutustesse asjatundlikult. Nõuandmine õiglane ja maksuta. Müürivahe uul. nr. 7, krt. 13, hoowis.

4. juulil, s. a. kell 12 päewal, Wiiratsi wallamajas, kohaliku wolikogu ees, siit walla Ew. Lut. usu walla koolile

kooliõpetaja walimine.

Palk endine, s. o. rahapalk ja kooliaed. Wiiratsis 8. juunil 1912. a. üle Wiljandi. Wallawanem J. Jürint.
Kirjutaja k. t. A. Orrik.

Peterburi ülikooli juures olewate kõrg. naister. kurs. üliõpil. Tallinna osakond soowitab

wilunud ette-walmistajaid

kõigis era-õpeainetes, siia ja ärasõitmiseks. Tehtakse tõlkeid ja ümberkirjutusi. Igapäew kirjal. ehk isiklikult kella 3—4. Medwedjewi uul. nr. 23, k. 4, küsida üliõpilastelt.

6. juunil warastati

hall hobune,

9 a. wana, 2 arsi. 1½ wers. kõrge, tee peal Kehra jaamast Kolka, Kolga Aabla külas ära. Palun waewatasu eest tagasi tuua. Märgid: lakk kahel pool, pahem tagumine jalg õerutud ga sealt kohalt walge, tagumise jala jüljes wäikene loht, sedelga all walged kriipsud. Omanik Peeter Smirnof.

Hästi korras

talukoht

on kohe peremehe haiguse pärast müüa, suurus 47 dess. Märjamaa wallas Limandu Mard. Ligemat teatust saab Kükita kõrtsist. 3475

Maa metsaga müüa,

8333 □ süldа, Waldeki ja Risti wahel, ühes tükis ehk jao kaupa. Kõlbulik suwemajade ehitamiseks. Järelküsida igapäew kell 3—5 p. l. Narwa maant. nr. 13, wõerastemaja „Moskwa". 3506

Talukohtadeks tükeldatud

mõis

Mihnewo on Tweri kubermangus Beshetski kreisis müüa. 889 dess. ehit ja põletispuudemetsa ja heinamaad. Maksmine jaokaupa. Metsa saadust wõib jõge mööda alla lasta. Linnaga kiwitee läbi ühendatud. Adr.: Тверь Михнево Фаддѣеву.

22. juunil s. a. on Alawere wallamajas wallawolikogu ees k. 2 päewal

Pikwa wallakooli-õpetaja walimine.

Palk 110 rbl. ühes prii korteri, kütte ja walgustusega. Kohasoowijatel kandidatidel olgu kooliõpetajakutse (званіе) tunnistus ette näidata.
Wallawanem K. Liiwakant.

Tundisid

antakse (math., Saksa keelt. ja Prantsus keelt.) Rohuaia uul. nr. 8, k. 3, kella 7—9 õht. 3572

Sepa õpipoissi

on tarwis Toom-Waestekooli uul. nr. 16. 3571

Õpipoisid

wasetööstuse peale wõiwad kohta saada. Teatust saab Ukseri kaupl. Nunne uul. nr. 7.

Õpipoiss

wõib kohta saada Joh. Lindemanni klaasisepa-äris Nataskaewu uul. 8.

Sepa pealelööjat

ja õpipoissi on tarwis Kotsebue uul. nr. 2. 3588

Wasewalajat

tarwitab Johanson Nõmmel.

Üks ojaw ja ustaw kautsjoni wõimuline

õllelaagri juhataja

on kohe tarwis. Adress ja praegune teenistus kirjalikult üles anda s. l. t. „Laagri juhataja" all. 3570

Wabajooksuga jalgratas

on odawalt müüa W. Kalamaja uul. 2c, k. 13. 3587

Maalritele rukkipüüli

4½ kop. nael, kartulitärklist 6 kop. nael soowitab M. Kärt Harju uul. nr. 43. 3576

Reformpõhjaga

raudwoodi,

kahe inimese jaoks, on müüa 27 rbl. eest Näha kella 11—1 teisipäewal S. Arewjewi uul. nr. 36, k. 3.

Häid peakapsa- ja

lillekapsataimi

müüb J. Weinberg Tappumäel, Dwigateli wabriku lähedal. 3515

Häid kapsataimi

(Enkhinzen) on müüa S. Pärnu mnt. 28, krt. 9. 3551

Pood

kauba ja patendiga on ära anda S. Pärnu mnt. nr. 32-a. 3566

Pood leiwa-ahjuga

wälja üürida, Suur Paleśna 12. 3563

Hea wabajooksuga

jalgratas

„Leutner" on odawalt müüa Uuel turul nr. 12 raamatukaupl.

Aknaklaasi,

pildiraamiliistusid ja peeglid raamidega soowitab odawalt Uus klaasisepa-äri Dunkri uul. nr. 3, J. Klausen.

Häid heinu

müüakse odawalt Kotsebu uul. nr. 5.

Puunõude kauplus,

Wene turul nr. 5, „Lootuse" platsi kõrwal soowitab häid puunõusid, walgeid köögilaudasid, ja lihtsaid toolisid. 2232

Erdal

on kõige parem saapakreem.

Naisterahwaste wangimaja komitee laste warjupaiga jaoks otsitakse 4—5 toalist

korterit,

oma ette hoowiga ja ja wõimalikult ka aiaga. Soowitaw oleks Priihospidali ligidal. Pakkumised palutakse Priihospidali kantseleisse Surnuaia uul. nr. 11 adresseerida.

Kikerino jaama juures, Balti raudt. on Holopowitsõi mõisas 150 dess. maatükk metsaga

müüa

300 rbl. dess. Järelküsida sealsamas

Suurus on kõiki seltsi

laudu müüa:

tolliised serwatud lauad 5 k. t., serwamata 4 k. t. ja tükiwiisi J. Tuur.

Laiad sandalid,

kõige paremad ja terwemad kanda suweks. Soowitab wabriku hinnaga

A. Gobowitsh

Wiru uul. nr. 7.

Dr. Richard Rosenthali eeskujulik Amerika õpewiis.

Saksa keele iseõpetaja,

hind 75 kop., teine trükk, on nüüd walmis ja on parematest kauplustest jälle saada.

Kudas wõib reumatismuseist ja luuwalust terweks saada?

Seda ütleb teile hinnata saadetud raamat.

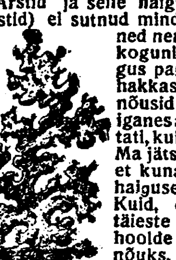

Mõne aasta eest kannatasin ma reumatismuse pärast hirmsaste ja tundsin seda haigust peaaegu kõigis oma keha liikmetes. Arstid ja selle haiguse spetsialistid (eriarstid) ei sutnud mind aidata, ja mõned nendest arwasiwad koguni, et minu haigus parandamatu olla. Ma hakkasin kõiksugu abinõusid tarwitama, mida iganes ajalehtedes kuulutati, kuid kõik oli asjata. Ma jätsin juba lootusegi, et kunagi weel sellest haigusest lahti saan. Kuid, enne kui ennast täieste meeleheitmise hoolde andsin, wõtsin nõuks, selle haigust põhjuseid põhjalikule järele uurida, et wast pärast mõnda adinõu leida, mis mind haigusest parandaks. Kaua aastase wisa töö ja uurimise järele läks mul wiimaks korda, abinõu leida, mis tõeste kõigist minu otsustest üle käis. Seda, mida ükski arst ei teadnud, leidsin ma ise üles ja olen nüüd täieste haigusest terweks saanud. Pärast awaldasin ma oma ülesleidust ja tuhanded, kes selle haiguse käes kannatasiwad, saiwad terweks. Et kõik reumatismuse ja luuwalu haiged teada saaksiwad, kudas haigusest terweks saada, kirjutasin ma raamatu, milles pikemalt seletan, kudas neid haigusi kehast wälja ajada wõib. Ma saadan nõudjale ühe eksemplari oma piltidega kaunistatud raamatukesest ilma hinnata kätte. Selles raamatus õpetatakse, kui kergeste ja ruttu igaüks ennast ise oma kodus sellest haigusest parandada wõib. rge wilwitage enam, waid nõudke kohe minu hinnata raamatut. Kirjad tulewad Saksa ehk Wene keeles kirjutada. Kirjutage oma nimi ja adress wäljamaa postkaartile: м. E. Trayser, No. 604. Bangor House, Shoe Lane, London, England.

Konrad Locher,

enne Aler. Elfenbein,

muusika- ja mänguriistade-kauplus

Tallinnas, Mundi uul. nr. 2, telefon 283. Raatuse wastas. Asut. 1873. a.

Tiiwklawerid, pianinod ja harmoniumid.

Suur nootideladu ja muusikariistade

keeled.

Kõiksugu muusikariistad

ühes tarbeasjadega. 3528

Naisterahwa suwekübaraid

müün alandatud hindadega. Teen kantud kübaraid uueste ümber.
Falkspargi ja Alimanni uul. nurgal nr. 16.
A. Mespak.

Pilt ilus

nägu, walge, rõõsk nagu noorusеs kunagi, meeldib kõigile. Provisor Hans Saati Bortimol-seep kaotab wistrikud, tedretähed, winnid, kollased plekid, higistamist ja on teistest seepidest palju ette. Küsige nimelt Provisor Hans Saati Bortimol-seepi ja waatke, et igal tükil nimi „Hans Saat" ja „riigikull" peal on; ilma nendeta on seep wõltsitud. Apteekis, rohukauplustes, poodis 20 k. tükk.

Inimene ja waimu-ilm.

253 lehekülge, paks raamat, hind 1 rbl. Põhjendab waimude olemist teadmise ja arusaamise, ega mitte paljalt usu peale, nagu muud sarnased raamatud. Igaühele antakse wõimalus olukorda ise arwustada ja ettetoodud tõendusi kaaluda.

Ostke ainult

Amerika „Milwankee" ja Rootsimaa „Schwezia"

niidu-, lõikuse- ja riisumise-

masinaid,

sest need on üleilma kõige paremad ja Tallinnas kõigist teistest odawamad. Tagawarajaod alati saadawal

Tallinna Eesti Majanduseühisus,

Wiruwärawa puiesteel nr. 19, teatri wastas.

Kaupmeestele, juhtumisekaup!

Üks jagu pudukaupa, õlest ja wilt kübarad müüakse wäga odawalt S. Arewjewi uul. nr. 31, k. 7, paradukse kell pahemat kätt.

Haaps. M. Tamwerki trükikoja kulul ilmub teine trükk Spuhl Rotalia

Kodumaa marjad,

h. 150 k. Paremateѕt raamatuk. saada

Dr. Schindleri — Barnai

„Marienbadi reduktsion-pillid"

raswaminemise

wastu

ja kõige parem nõrgendamise abinõu. Eht sissepakkimine punastes karpides tarwitamise juhatusega. Müügil kõigis apteekides ja rohukauplustes. 318

Meesterahwa ülikonna- ja palituriideid

riideid

soowitab J. P. Winogradowi kaubamaja Wiru uul. nr. 5, kõnet. 208.

Gepür kraed

suures wäljawalikus odawate hindadega soowitab

Schweitsi pitsidemagasin

Wiru uul. nr. 21.

Kõige täielikum

näitemängude nimekiri,

tegelaste nimede, näitelawade sisseseade, mängu sisuseletusega jne. (116+XVI lhk. piltidega) on ilmunud ja saadetakse soowijatele 10 k. margi wastu kätte. Adr.: Феллинъ, H. Leoke. 3227

Kaupmeestele

soowitan omast

manufakturkaupade ladust

wäljaspool wõistlust hindadega kõiksugu nimetatud kaupa. Juhtumise kombel terwed partiid kaupa alla wabr. hinna müüa.

Eraostjatele

müün meeste- ja naisterahwa pesuriiet linast, poollinast ja puuwillast ainult terwete tükkide wiisi wabr. (engros) hinnaga.

Aupaklikult

J. Lurie,

Wäike Karja uul. Tallinna Wast. Krediitühisuse majas hoowist läbi teise korra peal.

Suurendused päris muidu

saab igaüks, kes tosina päewapilta tellib. Neiud ja noorikud, pange tähele, et ainult minu päewapild töökojas enne üleswõtmist õppinud juuksekammija maksuta juukseid üles kammib. Hinnad odawad, töö korralik ja maitserikas. Piltpostkaartid à 10 kop. tükk. Pange adressi hoolega tähele: Wiru uul nr. 14. Telefon 470.

Päewapiltnik Joh. Hallikas.

Doktor GLES'i Stimulol

on kõige parem arstirohi sugujõuetuse wastu.

Stimulol on arstiteaduse poolt läbi katsutud ja sugujõuetuse juures kõige paremaks abinõuks tunnistatud.

Temas puuduwad ajutiselt ülesäritawad ollused, mis haigust ja närwisid pärast rohupruukimist weel pahemaks teewad.

Doktor Gles'i Stimulol kõwendab närwisid, kinnitab jõudu ja kaotab sellega ühes sugujõuetuse, nii et lühikese aja jooksul suguelu täitsa wõimalik on.

Doktor Gles'i Stimuloli mõju on arstide ja paremate Europa sanatoriumide poolt kiiduwääriliseks tunnistatud.

Stimuloli müüdakse igas aptegis.

Nõudke 3 nöoga wabrikumärki ja original alluminiumist pakkimisekarpi.

Ladu Wenemaa jaoks:
Институтъ Доктора КАЛЬВЕ. Москва, Срѣтенка 4. Коммер. ящикъ № 598 отд. 1.

Wenekeelne broschüre Stimuloli üle saadetakse maksuta.

Singeri niiti

3 rull 5 kop. ЗИНГЕРЪ 250

müüakse kõigis

Kompanija Singeri

magasinides

J. Hollenderi

++ lõhnaõlide- ja seepidewabrik Peterburis. ++

soowitab oma saadusi kõigekõrgemas wäärtuses:

Hinin-Kastori, pumat, panebed hästi juuksed kaswama, toosi hind 30 ja 50 kop.

Juukste wärw „Naturell" wärwid: must, kastaniwärwiline ja tuhm-ruuge. Karbi hind 150 kop.

Eau de Cologne Diwinia lindel ja peenike lõhn, klaasi täis 1 rbl.

Kõik ülemaltähendatud saadused on igas aptegis, aptegirohtude, warwi ning lõhnaõlide kauplustes saadawal, mille ostmise juures aga firmat „J. Hollenderi" palume meeles pidada, kes oma saaduste kõrge wäärtuse ja wõrdlemata hea oma due eest wastutab.

Ainuesitus prowisor Kiununeni Eleopati

juuksekaswatamiseõli, esimene maailmas, oma hea omaduse ja kauase ea poolest, on antud lõhnaõlide ja seepide walmistamise wabrikule „I. Голлендеръ" С.-Петербургъ, Разъѣзжая № 13.

I. Tallinna hambakliinik

Wiru uul. nr. 7. Nikolai majas.

Hammaste parandamine, plombeerimine ja wäljatõmbamine ilma waluta. Kunstlikkude hammaste walmistamine. Kõikide haiguste arstimine, mis suus ette tulewad. Maks arstiwalitsuse poolt kinnitatud taksi järele.

Wastuwõtmine terwe päew.

Tööstuse- ja kaubandusemiinisteriumi poolt asutatud

Peterburi politehnikumi kursused.

Tehnikum (mõlemast soost õpilastele).

Professorite ja keskkooli koliõpetajate seltsi poolt. Asut. tehnol. instit. prof. G. P. Depp, M. T. Jewangulow ja J. M. Holmogorow, end. Riia õpekonna kuraator D. M. Lewschin ja al.-tehn. N. D. Porakow. Mehanika-, elektrotehnika, ehituse- ja kommertsmajanduse osakonnad. Sissеseatud spetsialruumid, laboratooriumid ja kabinetid. Kuulajatele tehtakse wõimalikuks kõrg. õpeasut. töötada. Wastu wõetakse linnakooli 4 kl. har. Prospektid saadetakse wiie 2 kop. postmargi wastu. Sealtsamast saab ka elektromontööri kursuste üle ligemaid teateid. С.-Петербургъ, Разъѣзжая ул. № 40. телеф. 142—19. 3504

Kaupluse awamine.

Teatan oma austatud tuttawatele kui ka kõigile jalgrataste tarwitajatele, et ma ☞ Walli uul. nr. 6, Uue turu wastu,

jalgrataste- ja nende jagudekaupluse awanud olen,

kui kellegil peaks jalgratast tarwis olema, palun enneminu juures uusi **Sterling** kahekäigulisi rattaid waadata, waatamine ja küsimine ei maksa midagi. Parandused ja kõiksugu lukusepatööd teen ruttu ja korralikult Austusega **A. Rammo,** Walli uul. nr. 6.

Gustaw Päsi saapakauplus

Narwa maanteel nr. 21,

soowitab suures wäljawalikus häid oma tehtud kui ka kuulsamate wabrikute saapaid ja kingasid suures wäljawalik. wanadele ja lastele, iseäranis häid poisikeste kamassisid suures wäljawalikus. Pealeselle: Wene-Ameerika gummikalossid, paelasid, kreemi, gummiplekid jne

Austusega

Gustaw Päs,

Narwa maanteel nr. 21.

Wastutaw toimetaja J. Reinthal.
Wäljaandja Eesti Kirjastuse Osaühisus „Ühiselu"
Trükitud M. Schifferi, trükikojas Tallinnas.